BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI.

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WILEŃSKA Nr. 25, m. Nr. 3.

Nr. 61 Wilno, dnia 26 lutego 1927 roku

Treść numeru:

X. K R O N I K A. a/Zagraniczna.

b/ Kronika polityczna.-

-------ooo § ooo-------

II.ŻYCIE GOSPODARCZE.-

"Lietuvos Zinios" o gospodarczej sytuacji Litwy.-

"Lietuvos Zinios" N.32 z 10/II.r.b. Artykuł p.t.:"Czy bilans handlowy Litwy w 1927 r. będzie czynny?".Streszczenie.-

Pomimo oficjalnych i półoficjalnych,optymistycznych komunikatów prasowych o pomyślnych rzekomo perspektywach gospodarczych Litwy w r.b.rzeczywistość nie przedstawia się tak różowo. Główny powód do obaw daje nieurodzaj na żyto w r.ub. i zapowiedzi nieurodzaju w r.b.Na Litwie,jako kraju par excellence rolniczym i to w znaczeniu gospodarki zbożowej,nieurodzaj,lub urodzaj żyta jest momentem decydującym o całej kampanji zbożowej, o widokach eksportu i - rzecz prosta - o bilansie handlowym.-

Według obliczeń Litwa będzie musiała importować w r.ub zagranicznego zboża na sumę ca 30 milj.lit. Jest to suma jak na stosunki litewskie, ogromna i niewątpliwie zaważy ujemnie na bilansie handlowym.Pewnym sygnałem ostrzegawczym jest w tym względzie niedawny wywiad prasowy z dyrektorem Banku Litewskiego prof Jurgutisem,który oświadczył,że Bank zmuszony będzie w r.b. ograniczyć kredyty.Jednocześnie prof.Jurgutis wyraził opinję,że jąć się należy niemal policyjnych środków w celu powstrzymania wypływu walut obcych z kraju,gdyż grozi to załamaniem się kursu lita.-

Zdanie prof.Jurgutisa tyloletniego doświadczonego kierownika Banku Litewskiego nie może rzecz prosta budzić optymizmu Wprost przeciwnie.Należy liczyć się w wysokim stopniu z możliwością pasywnego bilansu handlowego-.co niewątpliwie zada silny cios i bez tego skołotanemu życiu gospodarczemu na Litwie.-

"Lietuvis" o gospodarczych sprawach Litwy.-

"Lietuvis" N.30 z 9/II.r.b. Artykuł p.t.:"Kredyt a kurs". Streszczeniem

Dyrektor Banku Litewskiego Emisyjnego prof.Jurgutis udzielił niedawno,jak widomo,przedstawicielom prasy wywiadu w sprawach finansowych.Przy tej sposobności prof.Jurgutis naznaczył,iż Bank Litewski zmuszony,będzie w r.b. ograniczyć swe operacje kredytowe,czego główną przyczyną jest ciężki stan rolnictwa na Litwie.Fakt ten dla Litwy ogromnie jest żywotny.Kilkoletnia gospodarka twórców osławionej reformy rolnej doprowadziły do parcelacji nietylko większych, lecz nawet mniejszych gospodarstw,czego owoce nie dały na siebie długo czekać.Dziś Litwa stoi na progu kompletnej ruiny gospodarczej,dzięki li tylko radykalnie i nieopatrznie przeprowadzonej reformie rolnej.Kredyt na Litwie przybrał formy wprost niemożliwe:odsetki są zgoła niedostępne.Kredyt na Litwie zamiast być dźwignią rolnictwa,handlu przemysłu - staje się bolączką dla tych dziedzin życia gospodarczego nie mogącym podołać ciężarowi lichwiarskich odsetków.-

W znacznej mierze odpowiedzialność za trudności kredytowe w kraju ponoszą banki i banczki,które swój kapitał obrotowy zastąpiły w większości wypadków zakładowym,nabywając grunta i domy.Było to niechybnie racjonalne w czasach inflacji,lecz dziś banki winny wyzbyć się znacznej części swych nieruchomości aby wyzwolić uwięziony w nich kapitał,w interesie własnym i kraju.-

---

"L i e t u v a" o w a l c e z b e z r o b o c i e m n a L i t w i e.-

"Lietuva" N.13 z 28/I.r.b. Artykuł p.t.:"Droga do produkcyjności".Streszczenie:

Bezrobocie na Litwie,przy jednoczesnym braku robotników rolnych,jest zjawiskiem anormalnem.Statystyka wykazuje,że 50% bezrobotnych stanowią właśnie robotnicy rolni,którzy przybyli ze wsi na bruk miejski.Na Litwie zakorzeniła się smutna psychoza,że bezrobocie i niedostatek jest jakgdyby czemś zaszczytnem i zasługuje na specjalne względy społeczeństwa i państwa.- Z psychozą tą winno państwo jaknajusilniej walczyć.Dotychczas jednak tak nie jest.W budżecie państwowym asygnuje się znaczne sumy na roboty publiczne, nie wyznaczając jednocześnie ścisłej kontroli nad użytecznością i wykonaniem tych robót.Sumy na ten cel przeznaczone traktuje się w znacznej mierze, jako zapomogę dla bezrobotnych, sankcjonując tem samem moralnie przywileje bezrobotnych.Liczba bezrobotnych w związku z tem szybko wzrasta,natomiast roboty publiczne żadnego niemal pożytku nie przynoszą. Rzuca się miljony w błoto.-

Rząd p.Woldemarasa,mając to wszystko na względzie specjalnych kredytów na roboty publiczne w 1927 r. nie preliminował.Natomiast duże sumy przeznaczył rząd na realizację pewnych pozycyj,związaną z zatrudnieniem znacznej liczby ludzi.Będą to roboty planowe,w których produkcyjności zainteresowany jest cały szereg instytucyj i jednostek.W związku z tem kontrola będzie bardziej ścisła.-Pracy nieprodukcyjnej wynagradzać się nie będzie.-

Pozycje związane z zatrudnieniem bezrobotnych są następujące: utrzymanie dróg lądowych - 500 tys.lit.finansowanie samorządów - 2 milj.lit. asortyment drzewa w lasach - 1 milj.lit. meljoracje - 2,5 milj.lit. rozbudowa - 500 tys.lit. budowa chłodni przy kłajpedzkiej komorze celnej - 300 tys.lit. budowa portu rybackiego przy rz.Świętej - 190 tys.lit.- Roboty powyższe będą racjonalną formą zatrudnienia bezrobotnych z korzyścią dla kraju.-

K o n s u m c j a w y r o b ó w t e k s t y l n y c h i i c h i m p o r t n a L i t w i e.-

"Memeler Dampfboot" N.20 z 25/II.r.b. Artykuł p.t.:"Konsumcja wyrobów tekstylnych na Litwie". Streszczenie:

Ekonomiczny rozwój Litwy nie doprowadził do stworzenia rodzimego przemysłu tekstylnego.Przed wojną kraj zaspakajał swe potrzeby drogą sprowadzania tkanin z Łodzi,Białegostoku i t.p.Obecnie również import.z zagranicy decydującą w tym względzie gra rolę.Głównym dostawcą tekstylnym Litwy są Niemcy.Wszelako od 1925 r. daje się zauważyć obniżenie importu towarów tekstylnych niemieckich,co zresztą idzie w parze z ogólną wciąż wzrastającą depresją życia ekonomicznego na Litwie.Na konsumentów litewskich składa się głównie ludność wiejska: drobni włościanie i robotnicy rolni.Stąd ścisła zależność popytu na towary tekstylne od urodzaju.W razie nieurodzaju,ludność wiejska z konieczności kurczy do minimum swe potrzeby,starając się je zaspokoić z własnej,domowej gospodarki.Ostatnie lata nie przyczyniły się do wzrostu siły nabywczej ludności litewskiej.Stąd słabe zainteresowanie w tekstyljach niemieckich, związane z notabene z powszechnym ustrojem pieniężnym we wszystkich gałęziach życia gospodarczego na Litwie.-

Ogólny import litewski za 9 mies.1926 r. spadł w zestawieniu z odnośnym okresem z 1925 r. - o 10%,szczególnie w odniesieniu do towarów tekstylnych,które w handlowym bilansie Litwy znaczną odgrywają rolę,stanowiąc 22% ogólnego importu.-

Przędzy bawełnianej importowała Litwa w 1925 r. - 399,5 tonn na sumę 2,8 milj.lit. zaś w 1926 r. - zaledwie 340,3 t. na sumę 3 milj.lit. Tkanin zaś bawełnianych w 1925 r. - 1658,4 t. wartości 23,3 milj.lit. w 1926 r. zaś - zaledwie 1338,2 t. wartości 20,6 milj.lit.Wełnianych tkani: w 1925 r. - 326 t. wartości 8,9 milj.lit. w 1926 r. zaledwie 259,4 t. wartości 8,6 milj.lit. Tkanin jedwabnych 1925 r. - 14,7 t. wartości 1,1 milj.lit. w 1926 r. - zaledwie 5,2 t. wartości 0,9 mil.lit. Wyrobów pończochowych: w 1925 r. - 152,5 t.wartości 5,1 milj.lit w 1926 r. - zaledwie 110,7 t. wartości 3,8 milj.lit. Konfekcji w 1925 r. 58,9 t. wartości 2,6 milj.lit. w 1926 r. - zaledwie 12 t. wartości 0,9 milj.lit.-

Cyfry powyższe wymownie świadczą o gwałtownem obniżeniu się siły nabywczej konsumentów litewskich, a jednocześnie o zubożeniu kraju.-

Perspektywy na 1927 r. nie zapowiadają się w tym względzie pomyślnie.Należy się raczej spodziewać jeszcze większego obniżenia importu wogóle towarów tekstylnych zaś w szczególności.Litwa zapada w coraz głębszą depresję gospodarczą.O ile nawet uda się rządowi litewskiemu uzyskać tak upragnioną pożyczkę zagraniczną to bynajmniej siły nabywczej ludności ona nie zwiększy,gdyż zostanie zużytą z konieczności na sanację ekonomiczną kraju na cele produkcyjne w pierwszym rzędzie.Konsumpja ludności Litwy siłą rzeczy będzie musiała jeszcze bardziej się ograniczyć,co niewątpliwie odbije się w bilansie handlowym kraju.-

P r o d u k c j a p i w a n a L i t w i e .-

"Memeler Dampfboot". N.20 z 20/I.r.b. Streszczenie:

Jedną z głównych gałęzi przemysłu litewskiego jest produkcja piwa.Poziom jej ściśle wiąże się ze stanem całego życia gospodarczego na Litwie,który od dłuższego czasu jest niepomyślny.Produkcja piwa litewskiego musi z konieczności ograniczać się do granic małego państewka,co już - rzecz prosta - jest poważnym czynnikiem, hamującym rozwój browarów.Pozatem ujemnie też wpływa sprowadzanie pewnych materiałów pomocniczych z zagranicy,wzrost kosztów życiowych i t.p.Notabene urodzaj w roku ubiegłym wypadł nieszczególnie,co jest momentem decydującym.Nawet zużytkowanie zapasów jęczmienia z 1925 r. nie zdoła zaspokoić zapotrzebowania browarów,tembardziej,że w związku z nieurodzajem żyta - konsumcja zboża,jak jęczmień,owies i t.p. będzie znacznie wzmożona.Wszystko więc składa się na to,że browary będą musiały produkcję swą w r.b. ograniczyć.Objaw ten daje się już zresztą zauważyć.W r.1923 produkcja piwa wyniosła na Litwie 10,5 milj.lit. w 1924 r. - nawet 13 milj.lit.,lecz już w 1925 r zaledwie 5,5 milj.lit. a w 1926 r. - 4,3 mil.litr.Cyfry są wymowne,ilustrujące chroniczną depresję Litwy.Depresję te,jako zjawisko permanentne uznały nawet poważne sfery litewskie,nabierając jednocześnie przekonania,iż jedynie radykalna interwencja kryzys gospodarczy przezwyciężyć może.Charakterystyczną pod tym względem była deklaracja b.min.Finansów p.Rimki,który stwierdził, jak srogo mści się na Litwie jej dotychczasowa,sztuczna polityka industrjalizacji kraju,dzięki której przemysł istnieje na Litwie jedynie dzięki protekcjonistycznej polityce celnej.Zmiana polityki jest konieczna.

Produkcja piwa normalnie wynosić winna na Litwie 5 miljonów litrów rocznie.-

Przędzy bawełnianej importowała Litwa w 1925 r. [illegible] 288,5 tonn o wartości 4,6 mill.lit. zaś w 1926 r. - zaledwie [illegible] t. na sumę 3 mill.lit. Tkanin wełnianych w 1925 r. [illegible] 1558,4 t. o wartości 25,3 mill.lit., w 1926 r. zaś - zaledwie 1336,8 t. o wartości 20,6 mill.lit. Tkanin lnianych w 1925 r. 325 t. o wartości 6,? mill.lit. w 1926 r. zaledwie 238,? t. o wartości 6,? mill.lit. Tkanin jedwabnych 1925 r. - 11,7 t. o wartości 1,1 mill.lit. w 1926 r. - zaledwie 6,2 t. o wartości 0,? mill.lit. Wyrobów pończochowych w 1925 r. - 131,6 t. wartości 5,1 mill.lit. w 1926 r. - zaledwie 110,? t. wartości 4,6 mill.lit. Konfekcji w 1925 r. 33,9 t. wartości 2,6 mill.lit. w 1926 r. - zaledwie 12 t. o wartości 0.9 mill.lit.-

Cyfry powyższe wskazują dobitnie [illegible] obniżeniu siły nabywczej konsumentów litewskich, a jednocześnie [illegible] zubożeniu kraju.-

Perspektywy na 1927 r. nie zapowiadają się w [illegible] dzie pomyślnie. Należy się raczej spodziewać jeszcze większego obniżenia importu wyrobów tekstylnych zaś w szczególności Litwa zapadła w coraz głębszą depresję [illegible]. O ile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Konsumpcja [illegible] Litwy [illegible] [illegible] kraju.

P r o d u k c j a   p i w a   n a   L i t w i e .-

"[illegible] Dampfboot" Nr. 30 z 30/I.r.b. [illegible]

Jedną z głównych gałęzi przemysłu litewskiego jest browarnictwo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z 1925 r. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w r.b. [illegible] [illegible] w r.1923 produkcja piwa wyniosła na Litwie 10,5 mill.lit. w 1924 r. - nawet 13 mill.lit. lecz już w 1925 zaledwie 5,5 mill.lit. a w 1926 r. - 4,3 mill.litr. Cyfry [illegible] ne ilustrujące ekonomiczną depresję Litwy. [illegible].

Produkcja piwa [illegible] [illegible] na Litwie [illegible] [illegible].-

---

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

"L i t a u i s c h e R u n d s c h a u" o w e w n ę t r z- n y c h s t o s u n k a c h n a L i t w i e.-

'Litauische Rundschau' N.32 z 11/II.r.b. Artykuł p.t.'Wewnętrzna sytuacja na Litwie.-' Streszczenie:

Społeczeństwo przeszło już na Litwie nad wypadkami
grudniowymi do porządku dziennego.Zapanowała znów apatja i zwyk
łe,powszednie troski.Stan taki nie jest pocieszający gdyż wymow-
nie świadczy o przemęczeniu społeczeństwa wszelkiego rodzaju
eksperymentami politycznymi oraz o powszechnej depresji natury g
gospodarczej.Objaw ten jest dziś na Litwie widoczny nawet dla
tak częstokroć tendencyjnej prasy urzędowej.Raz po raz ukazują
się bądź w 'Lietuvie', bądź w "Rytasie",czy "Echu" niepokojące
artykuły o przygnębiającej apatji i depresji,wśród ludności wiej
skiej,która ma już dość wyborów,partyjnictwa,demagogji,a chce
spokojnej pracy.-
Nikt na Litwie niczego nowego się już nie spodziewa.
mały kraj w ciągu kilku lat swej niepodległej egzystencji,widział już wszystko,przeszedł przez wszystkie możliwe odcienie
dział już wszystko,przeszedł przez wszystkie możliwe odcienie
partyjne,doznał wszelkiego rodzaju wstrząsów politycznych i eko-
partyjne,doznał wszelkiego rodzaju wstrząsów politycznych i eko-
nomicznych.Dziś ma już dość wszystkiego.Zapanował marazm i apa-
tja,które urzędowe "Echo" trafnie w jednym ze swych ostatnich nu
merów określiło rosyjskim terminem "naplewizm" /od wyrazu
"naplewat"/. Sytuacja wewnętrzna na Litwie nie jest pociesząjąca
i istotnie usprawiedliwia wspomniane nastroje ludności.Przede-
wszystkiem składa się na to chroniczny,przewlekły kryzys gospoda
czy,który zaostrza się coraz bardziej.Nieurodzaj ostatni jeszcze
więcej sytuację komplikuje.Tyloletnie,sztuczne zatamowanie gos-
podarcze z racji konfliktu z Polską,niedostosowany do zdolnoś-
ci płatniczej małeńskiego,nieuprzemysłowionego i niekulturalnego
kraju budżet państwowy,utrzymanie dużej stosunkowo armji,cięgi
gospodarcze otrzymywane podczas wielkiej wojny /ewakuacja rosyjs
ka,okupacja niemiecka,inflacja/ - wszystko to nie mogło nie
podorwać ekonomicznie Litwy.Dodać do tego należy jeszcze nie-
opatrzną gospodarkę pierwszych gabinetów litewskich,które łata-
ły budżet masowym wyrębem i eksportem mocno już uszczuplonych la
sów oraz zainicjowały niefortunną reformę rolną,która okazała
się w skutkach swych dla kraju zgubną.Dziś rząd litewski zdaje
sobie z tego sprawę i reformę rolną wstrzymuje,redukując jedno-
cześnie pozycje budżetowe.Jest już jednak - jak się zdaje - za
późno.Kraj dziś zdołałby się dźwignąć jedynie drogą jakiejś ra-
dykalnej zmiany.Bez pomocy obcej nie zdoła wyjść z kryzysu.Ży-
cie partii jest na Litwie w przeciwieństwie do apatji ogółu
ludności - wielce ruchliwe.Po odbytej niedawno konferencji tau
tininków,ma się za kilka dni odbyć walna konferencja krikszczi-
onów,na której zapaść mają według "Rytasa" doniosłe decyzje.Par
tje lewicowe rzecz prosta, po wypadkach grudniowych,spuściły z
tonu.Tymniemniej jednak nie traci lewica nadziei,iż uda się jej
utracone pozycje uzyskać.Wielkie nadzieje pokładają partje le-
wicowe na zwołaniu sejmu,w którym rozporządzają większością man-
datów.Rząd jednak mimo ciągłych ataków prasy lewicowej - ze
zwołaniem sejmu zwleka i coraz głośniej przebąkuje o zmianie
konstytucji, w duchu uszczuplenia władzy sejmu na rzecz prezy-
denta i ministrów.Lewica zaciekle przeciwko projektom tym oponu
je,gdyż czuje w wypadku ich realizacji - swą przegraną.Ostro
przeto występuje w obronie 'demokratyzmu i parlamentaryzmu' mając
rzecz prosta, własną skórę na myśli.Sądzić należy,iż koncepcja
zmiany konstytucji weźmie górę.Zjazd tautininków już za zmianą
konstytucji się wypowiedział.Kwestja ta - ma być również według
'Rytasa' poruszana na zjeździe krikszczionów /23 i 24 lutego
r.b./.-

III.ZAGADNIENIA POLITYKI ZEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

„L i t a u i s c h e   R u n d s c h a u" o wewnętrznych stosunkach na Litwie.-

„Litauische Rundschau" nr.52 z 11/II.r.b. Artykuł p.t. „Wewnętrzna sytuacja na Litwie." Streszczenie:

Społeczeństwo przeszło już na Litwie nad wypadkami grudniowymi do porządku dziennego.Zapanowała znów apatia i zwykłe,poprzednie troski.Stan taki nie jest pocieszający,gdyż wywołany przemęczeniem społeczeństwa wszelkiego rodzaju eksperymentami politycznymi oraz o powszechnej depresji natury gospodarczej.Obraz ten jest dziś na Litwie widoczny nawet dla tak przeciętnego obserwatora prasy urzędowej.Raz po raz ukazują się bądź w „Lietuvis", bądź w „Rytas" czy „Lelu" niepokojące artykuły o przygnębiającej apatii i depresji,wśród ludności wiejskiej,która ma już dość wyborów,partyjnictwa,demagogii,a chce spokojnej pracy.-

Nikt na Litwie niczego nowego się już nie spodziewa. Mały kraj w ciągu kilku lat swej niepodległej egzystencji widział już wszystko,przeszedł przez wszystkie możliwe odcienie partyjne,doznał wszelkiego rodzaju wstrząsów politycznych i ekonomicznych.Dziś ma już dość wszystkiego.Zapanował nastrój apatii,które urzędowe „Echo" trafnie w jednym ze swych ostatnich numerów określiło rosyjskim terminem „naplewizm" /od wyrazu „naplewat"/. Sytuacja wewnętrzna na Litwie nie jest pocieszająca i istotnie usprawiedliwia wspomniane nastroje ludności.Przede wszystkim składa się na to ubóstwo,przewlekły kryzys gospodarczy,który zaostrza się coraz bardziej.Nieurodzaj ostatni jeszcze więcej sytuację komplikuje.Zwłaszcza aktualne zahamowanie gospodarcze z racji konfliktu z Polską,nie dostosowany do zdolności płatniczej małego,niezorganizowanego i niekulturalnego kraju budżet państwowy,utrzymanie dużej stosunkowo armii,ciężki gospodarczo obrabowane podczas wielkiej wojny /ewakuacja rosyjska,okupacja niemiecka,inflacja/ - wszystko to nie mogło nie podkopać ekonomicznie Litwy.Dodać do tego należy jeszcze nieopatrzną gospodarkę pierwszych gabinetów litewskich,które zała-ły budżet nadmiernym wydatkiem i eksportem mocno już nadszczuplonych lasów oraz zainicjowały niefortunną reformę rolną,która okazała się w skutkach swych dla kraju zgubną.Dziś rząd litewski zdaje sobie z tego sprawę i reformę rolną wstrzymuje,redukując jednocześnie pozycje budżetowe.Jest już jednak - jak się zdaje - za późno.Kraj dziś zdołałby się dźwignąć jedynie drogą jakiejś radykalnej zmiany.Bez pomocy obcej nie zdoła wyjść z kryzysu.Życie partii jest na Litwie w przeciwieństwie do apatji ogółu ludności - wielce ruchliwe.Po odbytej niedawno konferencji tautininków ma się za kilka dni odbyć walna konferencja krikszczjonów,na której zapaść mają według „Rytasa" doniosłe decyzje.Grupie lewicowe rzecz prosta,po wypadkach grudniowych,opuściły arenę.Tymniemniej jednak nie traci lewica nadziei,iż uda się jej utracone pozycje uzyskać.Wielkie nadzieje pokładają partje lewicowe na zwołaniu sejmu,w którym rozporządzają większością mandatów.Rząd jednak mimo ciągłych ataków prasy lewicowej - ze zwołaniem sejmu zwleka i coraz głośniej przebąkuje o zmianie konstytucji,w duchu uszczuplenia władzy sejmu na rzecz prezydenta i ministrów.Lewica zaciekle przeciwko projektom tym oponuje,gdyż czuje w wypadku ich realizacji - swą przegraną.Dlatego przeto występuje w obronie demokratyzmu i parlamentaryzmu, mając rzecz prosta,własne cele na myśli.Sądzić należy,iż koncepcja zmiany konstytucji nastąpi może.Zdanie tautininków już za zmianą konstytucji się wypowiedziały.Kwestja ta - ma być również według „Rytas" poruszana na zjeździe krikszczionów /23 i 24 lutego r.b./.-

Rząd p. Woldemarasa nie wygłosił dotychczas swego pro-
gramu, drogą odczytania zwykłej w takich wypadkach deklaracji. Sf
ry polityczne zarówno lewicy, jak prawicy gubią się przeto w do-
mysłach nad przyszłą taktyką rządu. Naogół wszyscy mają rządowi
milczenie za złe. Prasa lewicowa posuwa się w tej sprawie tak da
leko, że insynuuje nawet gabinetowi toczenie tajnych układów z
Polską. Trudno rzec, czy tak jest w istocie, jednakże milczenie rz
rządu istotnie budzi obawy co do tego, czy rząd posiada jakikol-
wiek program i czy nie pójdzie - wzorem swych poprzedników - po
linji bezprogramowości i eksperymentów. Udzielano w tej sprawie
przez premiera wywiady prasowe są zbyt ogólnikowe i krótkie,
aby można z nich było poczynić jakieś konkretne wnioski. Najważ-
niejszym niewątpliwie faktem, jaki zaszedł w życiu wewnętrznem ki
kraju podczas dwumiesięcznych już blisko rządów p. Woldemarasa,
było rozwiązanie sejmiku kłajpedzkiego w dniu 22 stycznia r.b.
Krok ten budzi poważne obawy, że nietolerancyjna i jednostronnie
szowinistyczna polityka wewnętrzna poprzednich gabinetów litew-
skich względem mniejszości narodowych w dalszym ciągu będzie
przez rząd "narodowy" kontynuowana. Zwłaszcza rażącym jest akt ro
rozwiązania sejmiku, gdy się przypomni zrozumienie Kłajpedy, wyka-
zane w swoim czasie przez dzisiejszego prezydenta Litwy p. Sme-
tonę, gdy - jako delegat rządu litewskiego - rezydował czas pewie
wien w Kłajpedzie, jednając sobie serca Kłajpedzian rozumną tak-
tyką. Dziś rząd tautininków wraz z p. Smetoną zastosował względem
Kłajpedzian akt represji, pragnąc usunąć niedogodny dla siebie
sejmik. Akcji rządu litewskiego godnie sekunduje prasa kowieńska,
charakteryzując były sejmik niemal jako zbiorowisko "zdrajców
kraju".-

Wątpić należy, czy taktyka rządu litewskiego przyniesie
pożądany dla kraju spokój i ład wewnętrzny. Zresztą przyszłość o
okaże w jaki sposób dalej kształtować się będzie wewnętrzna sy
tuacja Litwy.-

Rząd p. Woldemarasa nie wygłosił dotychczas swego pro-
gramu, drogą odczytania

"Lietuvos Żinios" o rządowych pro-
jektach zmiany konstytucji.-

"Lietuvos Żinios" N.34 z 11/II. r.b. Artykuł p.t. "Referendum
a Konstytucja". Streszczenie:

Konstytucja republiki litewskiej przewiduje, że projek
zmiany względnie uzupełnienia konstytucji może wysuwać sejm,
rząd lub też 50 tys. obywateli uprawnionych do wyborów sejmowyc
Jednocześnie konstytucja głosi, że projekt zmiany lub uzupełnie
nia konstytucji musi być zatwierdzony przez sejm większością 2/3
głosów. Należy się jednak obawiać, iż obecne sfery rządowe na Lit
wie, projektujące zmianę konstytucji, nie zechcą się zastosować
do postanowień tej ostatniej i przedłożyć projekt zmiany konsty
tucji sejmowi, a więc pójść drogą uznanego w podobnych wypadkac
na całym świecie referendum. Prawdopodobnie rząd prof. Woldemarasa
zechce przeprowadzić swój projekt bez żadnych dyskusyj sejmo-
wych. Byłoby to wbrew zasadom demokratyzmu i niepodobna się na
to zgodzić. Rząd jeszcze się w tej sprawie nie wypowiedział.-

"Lietuva" o stosunku wsi litewskie
do polityki.-

"Lietuva" N.31 z 8/II. r.b. Artykuł p.t.: "Wieś a polityka".
Streszczenie:

Podczas wyborów do sejmu ustawodawczego /1919 r./ wie
litewska dość żywo zainteresowała się tą sprawą i stosunkowo
tłumnie do urn wyborczych stanęła. Następowały potem kolejno wy-
bory do trzech sejmów oraz cały szereg wyborów do samorządów.-

[illegible]

... pożądany dla kraju spokój i ład wewnętrzny ... [illegible]

"Lietuvos Žinios" [illegible]

Streszczenie:

Konstytucja republiki litewskiej przewiduje, że [illegible] zmiany względnie uzupełnienia konstytucji może wnosić sejm, rząd lub też 50 tys. obywateli uprawnionych do wyborów do sejmu. Jednocześnie konstytucja [illegible], że projekt zmiany lub uzupełnienia konstytucji musi być zatwierdzony przez sejm większością 3/5 głosów. Należy się jednak [illegible] ... projekt zmiany konstytucji [illegible] ... referendum. Prawdopodobnie rząd prof. Voldemarasa [illegible] ... [illegible]

"Lietuva" o stosunku [illegible] do polityki.

"Lietuva" N.31 z 8/II.r.b. artykuł p.t.: "[illegible] politika".

Streszczenie:

Podczas wyborów do sejmu ustawodawczego /1919 r./ ... [illegible] ... dość dużo zainteresowania się tą sprawą i [illegible] ... do urn wyborczych ... [illegible] ... [illegible] ... wyborów do samorządów ... [illegible]

Kraj niemal co rok przeto miał do czynienia z jakiemiś wyborami i nieodłączną od nich demagogją i agitacją. W ciągu ośmiu lat niepodległego życia Litwy, władza przechodziła z rąk do rąk. Żadna jednak z kolejno rządzących partyj nie zdołała wypełnić swych wyborczych obietnic, nie zdołała dać krajowi dobrobytu i spokoju. Ludność siłą rzeczy doszła do wniosku, że żaden rząd nie da jej stanu pożądanego. Stąd powszeczne zniechęcenie wsi litewskiej do wyborów. Dzisiaj wieś litewska pragnie jedynie spokoju i ochrony przed komunistycznymi eksperymentami. Więcej niczego się po rządzie nie spodziewa. Wieś przedewszystkiem jest zmęczona.-

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o u p o ś l e d z e n i u s a m o r z ą d ó w n a L i t w i e.-

"Lietuvos Zinios" N. 40 z 19/II. r. b. Artykuł p. t.: "Rząd a samorządy".- Streszczenie:

Życie samorządów litewskich - jak wiadomo - oddawna już kuleje. Z samorządów niezadowolony jest stale rząd. Na samorządy narzeka również ludność, zmuszana do płacenia samorządowych podatków, wyższych nawet przeważnie od podatków fiskalnych. Oskarża się samorządy o nieróbstwo, o niedołęstwo, o trwonienie grosza publicznego na zgoła nieprodukcyjne cele. Zarzuca się dalej samorządom, że nie spełniają swych zadań, że drogi publiczne są - jak były - złe, że opieka społeczna jest wadliwa, że bezrobocie wzrasta i t. d. i t. d.

W pewnej mierze zarzuty są słuszne. Aparat samorządowy niekiedy istotnie szwankuje z racji niedbalstwa, czy złej woli którego z urzędników. Jednakże lwią część winy za anormalne funkcjonowanie samorządów ponieść musi rząd, który zbyt upośledza samorządy pod względem materjalnym, zbyt wiele od nich wymaga, - a zbyt mało daje. Subwencje rządowe na samorządy są skąpe i stale obcinane. Bez środków materjalnych zaś funkcjonowanie samorządów nie może być normalne. Podatki, które samorządy mają prawo ściągać od ludności napływają z wielkim trudem, w tempie bez porównania powolniejszem, aniżeli do kas rządowych. Stąd stały deficyt budżetów gminnych i powiatowych.-

Rząd winien bądź zapewnić samorządom energiczną egzekucję podatków na ich rzecz przypadających, bądź też udzielić stałych, należytych subsydjów, które umożliwiłyby samorządom normalne funkcjonowanie.-

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o s y t u a c j i s a m o r z ą d ó w n a L i t w i e.-

"Lietuvos Zinios" N. 24 z 1/II. Artykuł p. t.: "W sprawie bytu samorządów". Streszczenie:

Samorządy na Litwie nie cieszą się dobrą opinją. Zarzuca się im nieudolność w administracji i brak inicjatywy w stwarzaniu własnych dochodów. Zarzuty powyższe nie są jednak zbyt uzasadnione. Statystyka świadczy, że od 1923 - 1927 r. dochody własne samorządów wzrastają. W 1923 r. dochody te wyraziły się sumą 52.313 lit. 73 c. czyli 0,3% ogólnych subsydjów pobieranych przez samorządy. W 1924 r. suma ta wynosiła już 91.363,29 lit. - 1,8%; w 1925 r. - 307.408 lit. - 5%; w 1926 r. - 510.679 lit. - 7%; w 1926 r. - 607.374 lit. - 10,5%.-

Podobne zjawisko daje się zauważyć w dochodach samorządów miejskich: 1923 r. 720.014 lit. 26 c. - 14,4%; 1925 r. 446.085 lit. - 18,5%; 1926 r. 1.710.817 lit. - 23,8%.-

Cyfry powyższe dodatnio świadczą o skuteczności wysiłków samorządów, zmierzających do samowystarczalności. Oczywiście lwią część dochodów samorządowych stanowią wciąż jeszcze sumy

asygnowane rok rocznie przez budżet państwowy,a więc poprostu subsydja rządowe bądź co bądź jednak poprawa pod tym względem jest stała.Samorządy z biegiem czasu niechybnie staną się samowystarczalne.-

"R y t a s" o potrzebie redukcji jednostek samorządowych.-

"Rytas" N.19 z 25/I.r.b. Artykuł p.t.:"Zmniejszamy ilość samorządowych jednostek".Streszczenie:

Na Litwie wciąż słychać utyskiwania na bezczynność samorządów,na ich nieumiejętność zaspakajania swych,ustawowo przewidzianych, koniecznych potrzeb.Szkoły samorządowe się zamykają z braku opału,drogi nie do przebycia,po wsiach i miastach wałęsają się tłumy nędzarzy bez dachu nad głową,giełd pracy brak i t.p. i t.p. Samorządki przyznają te wszystkie bolączki,lecz tłumaczą je brakiem środków materjalnych.Zaledwie połowa gmin może jako tako zbilansować swe budżety,natomiast reszta gmin - zwłaszcza miejskich - ucznić tego nie może,gdyż asygnowane sumy są śmiesznie nisko.Źródło złego wypływa więc nie z bezczynności samorządów,a tylko z racji ich fatalnego stanu gospodarczego i finansowego.Dla zaradzenia złemu,należałoby zredukować nadmierną ilość gmin.Na terytorjum pierwszej gminy z przed wojny,obecnie znajdują się 2 - 3 gminy,a przytem aparat administracyjny ich, rzecz prosta, o wiele więcej pochłania.Niemal 25% sum przeznacza się na utrzymanie personelu samorządów.Przedwojenne dochody samorządowe nie różniły się od obecnych,a pomimo to deficytów takich nie było.Jedynym więc wyjściem z obecnej sytuacji jest sfuzjowanie gmin w mniejszą ilość jednostek administracyjnych.-

"R y t a s" o stanie dzisiejszej sztuki litewskiej.-

"Rytas" N.9 z 13/I.r.b. Artykuł p.t.:"Dzisiejszy stan naszej sztuki".Streszczenie:

Dzisiejszy stan sztuki litewskiej wielce odbiega od stanu pożądanego dla państwa,ogółu i samych artystów.Przedewszystkiem brak odpowiednich warunków rozwoju sztuki.Z drugiej zaś strony sporną jest kwestją,czy sztuka litewska istotnie kroczy po drogach wskazanych,które gwarantowałyby ścisłą łączność sztuki z żywym duchem narodu,czy artyści litewscy istotnie zakreślili sobie przedziwnie narodowe,twórcze plany.Naród i społeczeństwo mają bezsporne prawo wymagania od braci Apollinowej wyraźnego,zwartego działania.Zwłaszcza obowiązek ten spoczywa na stworzonej niedawno w Kownie Radzie Artystycznej.Winna ona na sztandarach sztuki litewskiej wypisać hasła następujące:1/podtrzymywanie i budzenie ducha narodowego,etycznego i religijnego, 2/spotkowanie wszystkich aktywnych sił społeczeństwa do pracy twórczej; 3/przystosowanie poziomu kulturalnego do postępu powszechnego i realnych wymog życiowych.Przestrzeganie haseł powyższych pozwoli niewątpliwie wykonać wszystkie dzisiejsze anomalje i braki sztuki litewskiej.Czyż nie jest np: rzeczą dziwną,iż w katolickiej szkole sztuki litewskiej wcale się dziś nie studjuje malarstwa religijnego, i tak mało poświęca czasu rodzimej sztuce ludowej,zadawalając się jedynie zbieraniem względnie kopjowaniem materjałów etnograficznych.Uwagi podobne dadzą się też zastosować do Szkoły Muzycznej i Teatru Państwowego w Kownie.-

Sztukę litewską należy dźwignąć z dotychczasowej wegetacji.Należy wydobyć z niej pierwiastki rodzime,twórcze i okazać światu,że młoda sztuka i kultura litewska,oparte na zrębie zdrowego ducha narodu, godne są zajęcia.-

---

VI. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.-

P r o g r a m k ł a j p e d z k i e j p a r t j i l u d o - w e j . - /V o l k s p a r t e i/ .-

"Memeler Dampfboot" N.43 z 20/II.r.b.zamieszcza w specjaln
~~dadat~~
dodatku nadzwyczajnym program najsilniej na gruncie kłajpedzkim par
ji t.zw.Partji Ludowej /Volkspartei/.Stoi to w związku z bliskimi
/4 marca r.b./ wyborami do nowego sejmiku.Program i hasła wspomnia-
nej partji podajemy w streszczeniu:

I.Kłajpedzka Partja Ludowa /Volkspartei/ walcza wszys
kimi prawnymi środkami o bezwzględne przeprowadzenie przyznane
w swoim czasie Kłajpedzianom autonomji.Partja ludowa zdecydowan
jest na współpracę dla dobra całego państwa litewskiego i wolna
jest od jakichkolwiek wrogich uczuć względem Litwy.-

II.W uznaniu,że znamieniem i dumą każdego istotnie k
turalnego narodu jest zapewnienie jaknajdalej idących swobód o
bistych i obywatelskich walczy partja ludowa o to,aby Kłajpedz
swobody te zostały istotnie zapewnione.Wszystkie,krępujące pra
wo to,ustawy winne być zmienione.W.Litwa winna natomiast zapew-
nić Kłajpedzie wolność zebrań,słowa i prasy,jak również ochron
życia i swobody jednostki.-

III.W przekonaniu,że tysiącletnie pokojowe współżyci
Niemców i Litwinów na gruncie kłajpedzkim wytworzyło w Kłajped
dzianach charakter kulturalno-gospodarczy wybitnie się różniąc
od charakteru pozostałych ~~litwinów~~ obywateli Litwy,Partja Ludo
wa walczy o zachowanie tych specyficznych właściwości Kłajpe-
dzian przeciwko machinacjom i nagance całej sfory niesumiennyc
agitatorów i "działaczy litewskich"-którzyby chcieli położyć k
kres dotychczasowemu,zgodnemu współżyciu Litwinów z Niemcami n
gruncie Kłajpedzkim.

IV.Partja Ludowa dąży nietylko do podniesienia gospo
darczego stanu Kłajpedy przynajmniej do stanu przedwojennego,l
nawet wyżej jeszcze.Kłajpeda ogromnie gospodarczo jest upośle-
dzona.Partja ludowa ze wszystkich siłą dąży do przywrócenia Kła
pedzie handlu i komunikacji.Szczególniej leży na sercu partji
dowej los warstwy drobnego i średniego kupiectwa kłajpedzkiego
z trudem o swój byt walczącego.Podatek od gruntów i domów wi-
nien ulec rewizji i zostać rozłożonym bardziej sprawiedliwie.

V.Partja Ludowa niezmordowanie walczy o przywrócenie
ruchu tranzytowego po Niemnie i linjach kolejowych Kłajpedy w
tych granicach przynajmniej,aby gospodarcze znaczenie tranzyt
wyraźnie się we wzroście dobrobytu Kłajpedy ujawniło.Partja l
dowa dopatruje się w zaopatrzeniu kłajpedzkiego przemysłu drz
nego w surowce głównego zadania rządu litewskiego.Partja Lu-
dowa,dołoży wszelkich starań,aby zniesiono szkodliwe dla Kłaj
dy środki gospodarcze,jak nadmierne cła,prawa państwowe do mo
polów i akcyzy w Kłajpedzie i t.d.

VI.Partja Ludowa domaga się od rządu litewskiego co
rychlejszego unormowania rzemiosł w Kłajpedzie, które obecnie
znajdują się w stanie opłakanym.Zwłaszcza dąży partja ludowa d
postawienia na należytym poziomie rybactwa,które w życiu gosp
darczem Kłajpedy tak ważną odegrywa rolę.Pozatem dąży partja l
dowa do tego,aby rząd litewski przedsięwziął meljorację grunt
na obszarze Kłajpedy oraz,żeby zabezpieczył ją przed ewentual
mi powodziami,a to drogą asygnowania odpowiednich sum na budo
nowych tam,remont tam dawnych i t.p.Wreszcie partja ludowa st
rać się będzie o stopniowe przekazywanie wydzierżawionej prze
państwo ziemi kolonistom na własność tym ostatnim.-

VII.Na ~~szczególne~~ szczególne względy zasługują gospodarcze bo
ki Kłajpedy.W związku z tem partja ludowa dokłada wszelkich st
rań,aby najbardziej potrzebujące klasy ludności kłajpedzkiej,
jak koloniści,inwalidzi,starcy,kaleki,poszkodowani przez wojnę

i t.p. były przedmiotem należytej opieki społecznej. Ustawodaws-
wo społeczne musi też być należycie i conajrychlej opracowane,
zwłaszcza w stosunku do urzędników prywatnych i oficjalnych.-
VIII.Partja ludowa walczy i walczyć będzie o odpowied
nie odszkodowanie Kłajpedy i udział tej ostatniej w dochodach s
skarbu litewskiego.Partja ludowa nie uważa,aby dotychczasowe
postanowienie przez rząd litewski tej kwestji miało być dla Kł
pedy zadawalające.Partja ludowa dążyć będzie do osiągnięcia pro
porcjonalnego odszkodowania,przynajmniej w ramach traktujących
tej sprawie ustaw niemieckich.-
IX.Jako życiową konieczność dla Kłajpedzian uważa
partja ludowa ułatwienie komunikacji z krajami sąsiedniemi.Szcze
gólniej będzie dążyć partja ludowa do zniesienia przymusu wizowe
go oraz ograniczeń pobytu.Wogóle zaś rząd litewski ułatwić powi-
nien ruch graniczny pomiędzy obszarem Kłajpedy a Prusami Wschod-
niemi.Szczególnie ważne to jest dla rybaków i kolonistów wiejsk
skich,których łączą z Prusami Wschodniemi liczne więzy gospodar-
cze.Partja ludowa domaga się od rządu litewskiego przekazania
wszystkich czynności związanych z paszportami czy kartami pobytu,
urzędom autonomicznym tak jak to przewiduje konwencja kłajpedzk
Partja ludowa uważała,iż rząd litewski bezprawnie czynności te
zalicza do resortu gubernatora.-
X.Partja ludowa domaga się zagwarantowania kompletnej
swobody wyznania i sumienia,jak również autonomji kościelnej.Do-
tychczas rząd litewski częstokroć usiłował wplątać politykę w s
sprawy kościelne.Partja ludowa z zakusami podobnemi walczyła i
w dalszym ciągu walczyć będzie.-
XI.Szkolnictwo znajdować się winno w rękach odpowied-
nich pedagogów.Na gruncie kłajpedzkim rząd litewski zasady tej
nie przestrzega.Partja ludowa staje w obronie miejscowego szko
nictwa,głosząc iż nikt niepowołany niema prawa wtrącać się w w
chowywanie kłajpedzkiej młodzieży.Rząd litewski wprowadzał do
szkoły kłajpedzkiej politykę.Partja ludowa ostro z tem walczyć
będzie.Szkoła kłajpedzka winna być utrzymana na wysokości sweg
zadania.Język litewski winien być traktowany w szkołach kłajpe
kich jako przedmiot nauki,lecz nigdy nie może być narzucany gw
tem.Swoboda nauczania w języku niemieckim winna być kompletna.
Wykształcenie sił nauczycielskich Kłajpedy było doty
czas przez rząd litewski niedoceniane.Na przyszłość tak być ni
powinno.Seminarja nauczycielskie stanąć winne na należytym poz
mie. XII.Administracja obszaru Kłajpedy wiele dotychczas
do życzenia przedstawia.Aparat administracyjny winien być wsta
czający i należycie wyszkolony.O sprawowaniu tego czy innego
urzędu administracyjnego decydować winne kwalifikacje fachowo-
moralne,nie zaś poglądy polityczne,jak to dotychczas na grunci
Kłajpedzkim ma miejsce.Pozatem urzędnicy administracyjni otrzy
wać winni należyte uposażenie.Urzędy winne być sprawowane na g
cie kłajpedzkim dożywotnio i jedynie przestępstwo karne może b
powodem zawieszenia urzędnika w czynnościach.Urzędnikom winna
być zapewniona emerytura.W tym celu winno być opracowane odpow
dnie ustawodawstwo.
XIII.Partja ludowa przeciwna jest wszelkiej dyktatur
biurokratycznej,jaka dotychczas częstokroć na gruncie kłajpedz
kim ma miejsce.W Kłajpedzie winien być przeprowadzony,jak najd
lej idący samorząd,złożony z ludzi miejscowych,znanych i odpow
dzialnych przed własnem społeczeństwem,którego dobro winno im
leżeć na sercu.Samorząd taki przewidziany jest przez konwencję
kłajpedzką,jednakże rząd litewski dotychczas zwlekał z wprowa-
dzeniem samorządu w życie.-Partja ludowa z całych sił dla dobr
Kłajpedy walczyć o to będzie.-
XIV.Partja ludowa domaga się od rządu litewskiego za
pewnienia Kłajpedzie odpowiedniego prawa cywilnego,dostosowane
go do gospodarczych warunków obszaru Kłajpedy.Pozatem przesta
rzały kodeks ~~prawny~~ krany,jaki na terytorium Kłajpedy dotychcz
obowiązuje,winien być odpowiednio zmodyfikowany,zgodnie z dawke
nemi tradycjami oraz praktyką i wiedzą współczesną.Jednocześn
partja ludowa domaga się od rządu litewskiego należytego trakt
wania sądownictwa kłajpedzkiego i obsadzania stanowisk sędziow
skich prawnikami,wykształconymi na prawodawstwie niemieckim.
Ludność Kłajpedy bowiem do prawa niemieckiego przywykła i

---

inowacje w tym względzie byłyby nieużyteczne,a nawet szkodliwe
wprowadzając chaos w pojęciach.Dotychczas rząd litewski traktow
wał sądownictwo kłajpedzkie po macoszemu,bądź wcale nie obsadza
jąc wakujących stanowisk sędziowskich,bądź też obsadzając je pra
nikami z W.Litwy,wykształconymi na wzorach prawa rosyjskiego
ła kłajpedzianom obcego.Partja Ludowa uważa,iż stan taki dalej
trwać nie może,to też nietylko domagać się będzie usilnie prze
prowadzenia słusznych w tym względzie postulatów ludności lecz
również chronić będzie Kłajpedę przed jakiemikolwiek w tej dzie
dzinie dalszemi zakusami.

"M e m e l e r D a p f b o o t" o n a s t r o j a c h

K ł a j p e d y .-

"Memeler Dampfboot" N.39 z 16/II.Artykuł p.t.:"Żywioł na-

pływowy z Wielkiej Litwy, czy toż wola ludności Kłajpedy?".- Stresz

czenie:

Dnia 28 grudnia r.ub. nowy premjer litewski prof.Wolde
maras oświadczył jednemu z posłów na sejmik kłajpedzki,że o ile
sejmik zechce z rządem litewskim współpracować,w takim razie u
worzenie nowego dyrektorjatu jest kwestją czasu.W przeciwnym za
razie- t.zn.o ile sejmik w dalszym ciągu uprawiać będzie wzglę
dem Litwy sabotaż,to zostanie rozwiązany i wypadnie zwró-
cić się do woli ludności terytorjum Kłajpedy.-
W cztery tygodnie po powyższem oświadczeniu premjera l
litewskiego sejmik rozwiązano.Gubernator mianował prezydenta dy-
rektorjatu wbrew woli sejmiku.Wszystkie pojednawcze wysiłki te-
go ostatniego nie doprowadziły do niczego.Rozwiązując sejmik wy-
dał gubernator podjudzający okólnik do ludności,w którym oświad
czył iż niemożliwą jest współpraca z Sejmikiem dla dobra Kłajpe-
dy.Nie określił wszakże gubernator bliżej na czem ta niemożność
do pracy polegała.Jedynie pośrednio dotknął tego gubernator w
swej odezwie,wzywając ludność,ażeby słała do urn wyborczych pos
ły,które gotowe są,jako lojalny względem Litwy żywioł szczerze
i uczciwie we własnym interesie z rządem centralnym współpraco
wać.Należy się przeto domyślać,że gubernator rozwiązał sejmik
powodu jego rzekomej nielojalności,nieszczerości i nieuczciwośc
wszelako gubernator wielce się myli,sądząc,że na podstawie włas
nej,z palcą zresztą wyssanej insynuacji pod adresem sejmiku,ma
prawo go rozwiązywać bez uwzględnienia opinji większości sejmi
wej,jakby tego zasady parlamentaryzmu wymagały.Zamiast tego od
łał się gubernator do "woli ludności" naiwnie sądząc,że ludność
w przeciągu roku gruntownie swe przekonania zmieniła i głosowa
obecnie będzie na ludzi,którzy zaliczają się do napływowego el
mentu z Wielkiej Litwy i spotykają się z powszechną nieufnośc
Kłajpedzian.Gubernator grubo się myli.Ludność kłajpedzka przek
nań swych tak gwałtownie nie zmieniła,i zaufania do ludzi,na k
rych głosowała w 1925 r. nie straciła, Istotna wola ludności K
jpedy musi być szanowana.Napływowy zaś żywioł litewski winien
wracać,skąd przybył lub też nie usiłować narzucać się olbrzymi
większości właściwych obywateli Kłajpedy.
Tymczasem dzieje się wręcz co innego.Władze centraln
pragną wykluczyć ludność kłajpedzką od decydowania o losach
Kłajpedy.Systematycznie się nasyła urzędników litewskich,którz
zajmują w Kłajpedzie najwpływowsze stanowiska.Usiłuje się urzę
ników tych uczynić dożywotnimi.Traktuje się sejmik,jako niepoż
danego kontrolera całej tej akcji i dlatego jedynie się go roz
wiązuje.Rząd centralny przypuszcza,że drogą gadzinowe,specjaln
tendencyjnej i wytresowanej prasy litewskiej drogą wieców, na
których przemawiają płatni mówcy drogą publicznego inkryminowa
sejmikowi różnych nieprawdopodobnych rzeczy i t.d.zdoła urobić
ludność kłajpedzką w pożądanym dla siebie duchu i że skład now
go sejmiku będzie zakusom kowieńskim całkiem powolny.Nic z teg

Ludność kłajpedzka oprze się wszystkim tym podziemnym machina-
cjom żywiołu napływowego i nie pozwoli się wodzić na pasku rzą-
du kowieńskiego.Kowno sądzi,że stworzone jest do rozkazywania,za
zaś Kłajpeda do posłuszeństwa.Kłajpedzianie są jednak innego
mniemania.Pragną oni zachować swą kulturę,właściwości,język,zaś
nadewszystko wolność i prawo.Dlatego też Kłajpedzianie głosować
będą nie na "wolne listy litewskie" /Splitterparteien/,a tylko
na listy własne,który wysunęły na kandydatów do sejmiku tych sa
mych ludzi co w 1925 r.Ludzie ci głoszą te same hasła co w pierw
szym sejmiku i tak samo stoją na straży konwencji kłajpedzkiej
przed zakusami Kowna.Konwencja musi być w całej swej pełni wpro
wadzona w życie.Kłajpeda za wszelką cenę zdobyć winna zupełną
nieograniczoną autonomję.Rozwiązanie pierwszego sejmiku przez gu
bernatora było aktem gwałtu i zakusem na wolę ludności Kłajpedz-
kiej.Podobne akty nie mogą mieć na przyszłość miejsca.Zwycięstwo
przy ponownych wyborach w dniu 4 marca r.b.muszą odnieść,podobni
nie,jak w dniu 19 października 1925 r. trzy zasadnicze partje
kłajpedzkie:ludowa /Volkspartei/,rolnicza /Landwirtschaftspartei
i socjalna-demokratyczna /sozialdemokratische Partei/.Próżno
partje i partyjki wielko-litewskie wzywają do solidarnego frontu
Ludność kłajpedzka,jak jeden mąż stanie przy swych ludziach zauf
fania z pierwszego sejmiku.Zwycięstwo list kłajpedzkich jest tem
tem pewniejsze,że po stronie ich stoi 99% ludności,podczas,gdy
po stronie przeciwnej - zaledwie 1%.Ludność Kłajpedy nigdy nie
dopuści,aby ten jeden odsetek mógł narzucić jej swą wolę.Byłoby
to potwornym paradoksem.Ludności kłajpedzkiej winno przy wyborac
przyświecać jedynie hasło:"Kłajpeda dla kłajpedzian".-

"M e m e l e r D a m p f b o o t" o p o r o z u m i e n i u
m i ę d z y K o w n e m a K ł a j p e d ą.-

"Memeler Dampfboot" N.4I z 18/II.r.b. Artykuł p.t.:"Słaba
wola porozumienia politycznego". Streszczenie:

Rząd litewski,gubernator i Wielko-Litwini czynią wciąż
partjom większościowym rozwiązanego sejmiku zarzuty,że nie oka
zały one ani odrobiny dobrej woli w sprawie porozumienia z Kow-
nem.Wskutek tego też niemożliwą dotychczas - zdaniem rządu litew
skiego - była współpraca pomiędzy W.Litwą a obszarem Kłajpedy.-
Zarzuty powyższe są bezpodstawne.Zasadniczym warunkiem porozu-
mienia jest ścisłe przestrzeganie konwencji kłajpedzkiej przez
rząd kowieński.Warunku tego zdaje się Kowno nie rozumieć.Dopie-
ro z chwilą,gdy wybrani przedstawiciele ludności kłajpedzkiej
utworzą nietylko ciało ustawodawcze,lecz także aparat wykonaw-
czy-egzekutywę,a więc będą mieli decydujący głos w dyrektorjacie
kłajpedzkim i wskutek tego autonomja bezwzględnie wprowadzona
zostanie w życie,dopiero wówczas odpowiedzialni mężowie zaufania
ludności kłajpedzkiej układać się zaczną z centralnemi władzami
kowieńskiemi w sprawie porozumienia politycznego.Dotychczas Kow-
no przeprowadzenia autonomji świadomie nie chciało i wszelkie
próby w tym kierunku systematycznie utrudniało.Nie dano sejmiko-
wi możności dojścia do rządu.Sejmik niestety w ciągu conajmniej
6 miesięcy od chwili swego zebrania się ulegał podszeptom Kowna
i kroczył po drodze kompromisów,utrudniając w ten sposób mimo-
wolnie ostateczne,kompletne porozumienie polityczne.Byłoby o
wiele lepiej, gdyby sejmik wówczas zachował konwencję i uparcie
się trzymał zasady parlamentarnego tworzenia dyrektorjatu unika-
jąc w ten sposób późniejszych zarzutów chwiejności i braku kon-
sekwencji.Obecnie nawet najgorliwsi stronnicy porozumienia Kłaj-
pedy z Kownem nie mogą nie widzieć niemożliwości urzeczywistnie
nia tego - rzecz prosta w takiej formie w jakiej chciałoby je
widzieć Kowno.Porozumienie tego rodzaju byłoby polityczno-ekono-
miczną ruiną dla Kłajpedy i grobem jakiejkolwiek autonomji.Sej-
mik i dyrektorjat byłyby w takim razie bezwolnymi manekinami,
poruszanymi przez gubernatora,a tem samem przez rząd kowieński,

Ludność kłajpedzka oprze się wszystkim tym podziemnym machina-
cjom żywiołu napływowego i nie pozwoli się wodzić na pasku rzą-
du kowieńskiego.Kowno sądzi,że stworzone jest do rozkazywania i zmusza-
nia Kłajpedy do posłuszeństwa.Kłajpedzianie są jednak innego
mniemania.Pragną oni zachować swą kulturę,właściwości,język i nad-
ewszystko wolność i prawo.Dlatego też Kłajpedzianie głosować
będą nie na "wolne listy litewskie" /Splitterparteien/,a tylko
na listy własne,które wysunęły na kandydatów do sejmiku owych sa-
mych ludzi co w 1925 r.Ludzie ci stoją te same hasła co w pierw-
szym sejmiku i tak samo stoją na straży konwencji kłajpedzkiej
przed zakusami Kowna.Konwencja musi być w całej swej pełni wpro-
wadzona w życie.Kłajpeda za wszelką cenę zdobyć winna zupełną
nieograniczoną autonomję.Rozwiązanie pierwszego sejmiku przez gu-
bernatora było aktem gwałtu i zamachem na wolę ludności Kłajpedz-
kiej.Podobne akty nie mogą mieć na przyszłość miejsca.Zwycięstwo
przy ponownych wyborach w dniu 4 marca r.b.musza odnieść,podobnie,
jak w dniu 19 października 1925 r. trzy zasadnicze partje
kłajpedzkie:ludowa /Volkspartei/,rolnicza /Landwirtschaftspartei/
i socjalna-demokratyczna /Sozialdemokratische Partei/.Próżno
partje i partyjki wielko-litewskie wzywają do solidarnego frontu
ludność kłajpedzką,jak jeden mąż stanie przy swych ludziach sej-
mu z pierwszego sejmiku.Zwycięstwo list kłajpedzkich jest za-
tem pewniejsze,że po stronie ich stoi 99% ludności,podczas,gdy
po stronie przeciwnej - zaledwie 1%.Ludność Kłajpedy nigdy nie
dopuści,aby ten jeden odsetek mógł narzucić jej swą wolę.Byłoby
to potwornym paradoksem.Ludności kłajpedzkiej winno,przy wyborach
przyświecać jedynie hasło:"Kłajpeda dla Kłajpedzian".-

"Memeler Dampfboot" o porozumieniu między Kownem a Kłajpedą.-

"Memeler Dampfboot" N.41 z 18/II r.b. Artykuł p.t.:"Słaba wola porozumienia politycznego". Streszczenie:

Rząd litewski,gubernator i Wielko-Litwini czynią wciąż
partjom większościowym rozwiązanego sejmiku zarzuty,że nie oka-
zały one ani odrobiny dobrej woli w sprawie porozumienia z Kow-
nem.Wskutek tem też niemożliwa dotychczas - zdaniem rządu lite-
wskiego - była współpraca pomiędzy W.Litwą a obszarem Kłajpedz-
kim.Zarzuty powyższe są bezpodstawne.Zasadniczym warunkiem porozu-
mienia jest ścisłe przestrzeganie konwencji kłajpedzkiej przez
rząd kowieński.Warunku tego zdaje się Kowno nie rozumieć.Dlate-
go z chwilą,gdy wybrani przedstawiciele ludności kłajpedzkiej
utworzą nietylko ciało ustawodawcze,lecz także aparat wykonaw-
czy-egzekutywę,a więc będą mieli decydujący głos w dyrektorjacie
kłajpedzkim i wskutek tego autonomja bezwzględnie wprowadzona
zostanie w życie,dopiero wówczas odpowiedzialni mężowie z ramienia
ludności kłajpedzkiej układać się zaczną z centralnemi władzami
kowieńskiemi w sprawie porozumienia politycznego.Dotychczas Kow-
no przeprowadzeniu autonomji świadomie nie chciało i wszelkie
próby w tym kierunku systematycznie utrudniało.Nie dano sejmiko-
wi możności dojścia do rządu.Sejmik niestety w ciągu conajmniej
6 miesięcy od chwili swego zebrania się ulegał podszeptom Kowna
i kroczył po drodze kompromisów,utrudniając w ten sposób osta-
tecznie ostateczne,kompletne porozumienie polityczne.Byłoby da-
leko lepiej,gdyby sejmik wówczas zachował konwencję i uważał-
się trzymał zasady parlamentarnego tworzenia dyrektorjatu,unika-
jąc w ten sposób późniejszych zarzutów chwiejności i braku
konsekwencji.Obecnie nawet najgorliwsi stronnicy porozumienia
nego z Kownem nie mogą nie widzieć niemożliwości urzeczywistnie-
nia tego - rzecz prosta w takiej formie w jakiej chciałoby je
widzieć Kowno.Porozumienie tego rodzaju byłoby politycznie zasto-
wieczną ruiną dla Kłajpedy i grobem jakiejkolwiek autonomji,sej-
mik i dyrektorjat byłyby w takim razie bezwolnemi manekinami,
poruszanemi przez gubernatora,a tem samem przez rząd kowieński,

---

W ciągu paru lat ostatnich Kłajpeda jest ciągle widownią ścierania się dwóch czynników:gubernatora i sejmiku.Pierwszy jest reprezentantem rządu kowieńskiego,drugi zaś wyrazicielem woli ludności miejscowej.Pierwszem widocznem starciem się była pamiętna nominacja prezydenta p.Simonajtisa przez ówczesnego gubernatora Kłajpedy p.Zilliusa,przyczem ten ostatni usiłował uzyskać od sejmiku zgodę na nominację,w tej myśli,że dyrektorjat będzie iść ręka w rękę z rządem kowieńskim i słuchać dyrektyw gubernatora.Sejmik jednakże zakusom tym się oparł.Dopiero presja stronników kompromisu,a jeszcze bardziej - potrzeba uzyskania zapomóg dla dotkniętych powodzią mieszkańców zmusiły sejmik do ustępstw i do niemiłej współpracy z dyrektorjatem p.Simonajtisa.Później wszakże się okazało,że sejmik o wiele lepiej by wyszedł na dalszem trwaniu w uporze.Kompromis i ustępstwa wytrąciły bowiem grunt,na którym stanąć mogła autonomja.Z wielkim trudem wypadało odzyskiwać utracone przez kompromis pozycje. Następny gubernator wcale już nie prosił o aprobatę sejmiku co do nowego kandydata na prezydenta dyrektorjatu.Podobnież miała się rzecz w innych kwestjach,jak np: w kwestji objęcia przez p.Borcherta urzędu dyrektora w dyrekcji pocztowej.Sejmik - pod groząą rozwiązania - musiał ustępować.W sprawie udziału Kłajpedy w dochodach skarbu litewskiego,musiała delegacja kłajpedzka udawać się aż do Genewy.Krok ten zrobił w Kownie takie wrażenie,że w ciągu trzech dni zakończyło ono sprawę,ciągnącą się całe lata.

Sejmik był zbyt ustępliwym,co szkodliwie odbiło się na sprawie autonomji.Rząd kowieński bowiem,w miarę ustępstw sejmiku stawiał coraz wyższe wymagi.-Czas ustępliwości już się skończył.Nowy sejmik na ustępstwa nie pójdzie.

Stosunek Litwy do Kłajpedy w ujęciu "Litauische Rundschau".-

"Litauische Rundschau" N.3I z 9/II,r.b. Artykuł p.t.:

"Litwa a Kłajpeda".Streszczenie:

Od chwili zajęcia Kłajpedy przez powstańców kłajpedzkich litewskich pod wodzą Budrysa stosunki pomiędzy miastem tem a Kownem nie mogą się jakoś ułożyć normalnie.Kłajpedzianie stale się uskarżają na ciężki kryzys ekonomiczny,jaki muszą przechodzić od szeregu lat wskutek nieprzejednanego stanowiska Litwy do Polski.Konflikt polsko-litewski tamuje bowiem spław drzewa z górnego dorzecza Niemna i Wilji.Kłajpedzianie są zdania, że konflikt polityczny nie powinien stanowić przeszkody do stosunków gospodarczych,zwłaszcza jeżeli chodzi o egzystencję całego obszaru Kłajpedy.Port Kłajpedzki jest z natury swej portem par excellence leśnym i jako taki dawał przed wojną pracę tysiącom robotników,zajętych przy ładowaniu spławianego Niemnem drzewa.-Liczne tartaki również prosperowały.Kłajpeda kwitła.Dziś zaś zgoła odmienny przedstawia miasto i port wygląd.Tartaki w większości się zlikwidowały.Port - martwy.Bezrobocie , chroniczne. Ludność - ubożeje.-

Względy gospodarcze są główną przyczyną niezadowolenia Kłajpedzian z rządów litewskich.Przyczyna ta nie jest jednak wyłączną.Grają również w nastrojach kłajpedzkich rolę względy narodowościowe,religijne,kulturalne.Kłajpeda posiada swój specyficzny charakter.Przywiązana jest do swych przedwojennych tradycyj, z żalem wspomina czasy "kajzera".Na Litwinów zaś wschodnich spogląda,jak na żywioł zgoła obcy,barbarzyński,niższy o całe nie bo pod względem kultury i cywilizacji.Narazie - bezpośrednio, po wstrętnej dla Kłajpedzian okupacji francuskiej - powstańcy litewscy budzili w ludności miejscowej pewną życzliwą ciekawość Spodziewano się w Kłajpedzie szerokiej autonomji i szerokiego uwzględnienia interesów gospodarczych tego nadmorskiego miasta. Delegat rządu litewskiego p.Smetona /dzisiejszy prezydent Litwy/ umiał ująć sobie Kłajpedzian słowami,wykazującemi zrozumienie interesów lokalnych.Rządy p.Smetony trwały atoli krótko.Potem zaś nastały dla Kłajpedy czasy,które miały przynieść ludności

W ciągu paru lat ostatnich Kłajpeda jest ciągle widownią ścierania się dwóch czynników: gubernatora i sejmiku. Pierwszy jest reprezentantem rządu kowieńskiego, drugi zaś wyrazicielem woli ludności miejscowej. Pierwszym [illegible] była pamiętna nominacja prezydenta p. Simonaitisa przez ówczesnego gubernatora Kłajpedy p. Žiliusa, orzeczeniem [illegible] uzyskać od sejmiku zgodę na nominację, w tej myśli [illegible] torjat będzie iść ręka w rękę z rządem kowieńskim i [illegible] rektyw gubernatora. Sejmik jednakże zakusom tym się opierał [illegible] ro presja stronników kompromisu, a jeszcze bardziej [illegible] uzyskania zapomóg dla dotkniętych powodzią mieszkańców [illegible] sejmik do ustępstw i do niemieckiej współpracy z dyrektorjatem [illegible] Simonaitisa. Później wszakże się okazało, że sejmik o wiele [illegible] by wszedł na dalszej trwaniu w uporze. Kompromis i ustępstwa wytrąciły bowiem grunt, na którym stanąć mogła autonomja. Z wielkim trudem wypadło odzyskiwać utracone przez kompromis pozycje. Następny gubernator wziął już nie prosił o aprobatę sejmiku co do nowego kandydata na prezydenta dyrektorjatu. Podobnież miała się rzecz w innych kwestjach, jak np. w kwestji objęcia przez p. Borcherta urzędu dyrektora w dyrekcji pocztowej. Sejmik - pod groźbą rozwiązania - musiał ustępować. W sprawie udziału Kłajpedy w dochodach skarbu litewskiego, musiała delegacja kłajpedzka udawać się aż do Genewy. Krok ten zrobił w Kownie takie wrażenie, że w ciągu trzech dni załatwiono tę sprawę, ciągnącą się całe lata.

Sejmik był zbyt ustępliwym, co szkodliwie odbiło się na sprawie autonomii. Rząd kowieński bowiem, w miarę ustępstw sejmiku stawiał coraz wyższe wymagi. - Czas ustępliwości już się skończył. Nowy sejmik na ustępstwa nie pójdzie.

Stosunek Litwy do Kłajpedy w ujęciu "Litauische Rundschau".-

"Litauische Rundschau" N.31 z 9/11.r.b. Artykuł p.t.:

"Litwa a Kłajpeda". Streszczenie:

Od chwili zajęcia Kłajpedy przez powstańców [illegible] kich litewskich pod wodzą Budrysa stosunki pomiędzy miastem tem a Kownem nie mogą się jakoś ułożyć normalnie. Kłajpedzianie [illegible] le się uskarżają na ciężki kryzys ekonomiczny, jaki [illegible] dzić od szeregu lat wskutek nieprzejednanego stanowiska [illegible] Polski. Konflikt polsko-litewski [illegible] nego odcięcia Niemna i Wilji. Kłajpedzianie są zdania, że konflikt polityczny nie powinien stanowić przeszkody do [illegible] gospodarczych związków, zwłaszcza jeżeli chodzi o [illegible] ru Kłajpedy. Port Kłajpedzki jest z natury [illegible] ilence Litwy i jako taki [illegible] bników, z których przy [illegible] liczne barki również prosperowały. [illegible] zmiany odmienny przedstawia miasta [illegible] wygląd. [illegible] uzdęci się zlikwidowały. Port - martwy, bezrobocie [illegible] Ludność - ubożeje.-

[illegible] Kłajpedy gospodarcze są główną przyczyną niezadowolenia Kłajpedzian z rządów litewskich. Przyczyną tą nie jest jednak wyłączną [illegible] w sprawach kłajpedzkich rolę wżywszy? [illegible] religijne, kulturalne [illegible] charakter. Przywiązany jest [illegible] z całem [illegible] spogląda, jak na [illegible] bo pod względem kultury [illegible] po wstrętnej dla [illegible] litewscy usiłowali [illegible] Spodziewano się w Kłajpedzie [illegible] uwzględnienia interesów gospodarczych [illegible] Tolerancyjna rządu litewskiego [illegible] umiał ująć sobie kłajpedzian [illegible] interesów lokalnych, rządy p. Smetony [illegible] znamienny dla Kłajpedy czasy, które miały przywilejów ludności [illegible]

rozczarowanie.Rząd litewski bynajmniej nie okazał się skłonny
do obdarzenia Kłajpedy autonomją..Zawiodły też nadzieje na spław
drzewa.Rząd litewski traktować zaczął obszar kłajpedzki,jako zwy
czajną prowincję.Stanowiska administracyjne pozajmowali kacyko-
wie z Wielkiej Litwy,nie znający zwyczajów ani tradycyj miejsco-
wych.Wprawdzie rząd podpisał niebawem konwencję kłajpedzką,lecz
uczynił to jedynie pod naciskiem okoliczności zewnętrznych i
wcale nie zamierzał jej lojalnie przestrzegać.Zaczął się ciężki
dla Kłajpedzian okres walki o wykonywanie postanowień konwencji.
Rozczarowanie rosło z dniem każdym.Sympatje Kłajpedzian szybko
ku Litwie chłodły.Rząd,jakby umyślnie szykanował ludność miejsco
wą,nie uwzględniając jej potrzeb oświatowych,językowych,wyznanio
wych.W szkołach,urzędach,sądownictwie gwałtem forsowano język li
tewski,mimo przewidzianej przez konwencję dwujęzyczności.Wzbrani
niano zgromadzeń duchownych,obradujących o sprawach czysto wyz-
naniowych.Przysłano - jak na szykanę - komisarza do spraw reli-
gijnych,który usiłował do kościoła luterańskiego na gruncie Kłaj
pedzkim wnieść rozłam,aby tem skuteczniej prowadzić propagandę p
polityczną na rzecz Litwy.W prasie litewskiej raz po raz ukazy-
wały się zjadliwe artykuły przeciwko autonomicznym dążeniom Kłaj
pedy.Gadzinowa prasa miejscowa /"Kaipedos Zinios","Klaipedos
Balsas" i t.p./ usiłowały gwałtem ludność litwinizować,wmawiając
że jest ona odwiecznie litewską.Jeden odsetek /1%/ Litwinów sta-
rał się narzucić swą wolę 99% ludności miejscowej,tak odmiennej
swą kulturą od Wielkiej Litwy.-

Kłajpedzianie,nie mogąc dojść z rządem litewskim do
porozumienia zwrócili się z odpowiednim memorjałem do Ligi Naro-
dów.Pod naciskiem tej ostatniej gubernator litewski w Kłajpe-
dzie zwołał na dzień 19 października 1925 r.sejmik,w którym ol-
brzymią większość mandatów zdobyli ludzie,istotnie dobro Kłaj-
pedy mający na względzie.Naganka prasy litewskiej na sejmik i
Kłajpedę wzrosła jeszcze bardziej,podobnież,jak nieustępliwość
rząd kowieńskiego.Sejmik ujrzał się zmuszony ponownie apelować
do Ligi Narodów.Jedynie tą drogą udało się pozyskać dla Kłajped-
stałe subsydja skarbu litewskiego.Działalność sejmiku nie była
łatwa.Rząd litewski wciąż piętrzył trudności.Dzięki temu,żaden
dyrektorjat nie zdołał się długo utrzymać.Sejmik bowiem nie mógł
się zgadzać na samowolne najczęściej nominacje prezydentów dyre-
ktorjatu przez gubernatora.-Ostatnio rząd litewski sejmik roz-
wiązał,licząc niewątpliwie,że nowy sejmik będzie jego wskazaniom
powolniejszy.Przyszłość to okaże.-

W y b o r y k o m u n a l n e n a t e r y t o r j u m K ł a j p e d y . -

"Memeler Dampfboot" N.38 z 15/II.r.b.

Według urzędowego obwieszczenia władz litewskich,okres
wyborczy rad gminnych /łącznie z magistratem kłajpedzkim/ kończy
się z dniem 27 kwietnia r.b.Okres ten trwa jak wiadomo - od 28
kwietnia 1924 r. a więc trzy lata.W związku z powyższem dyrektor
jat kłajpedzki wyznaczył termin ponownych wyborów do rad gmin-
nych na dzień 28 kwietnia r.b.Obecne rady gminne winne przeto nie
zwłocznie zająć się sporządzeniem nowych list wyborczych.

P r o t e s t L i t w i n ó w w K ł a j p e d z i e w z w i a z k u z w y b o r a m i d o S e j m i k u . -

"Memeler Dampfboot" N.38 z 15/II.r.b. Streszczenie:

Dnia 9 lutego r.b. odbyło się w Kłajpedzie zebranie W.
Litwinów,celem wyrażenia protestu przeciwko nie wciągnięciu ich
na listy wyborcze,związane z wyborami do sejmiku w dniu 4 marca
r.b.W zebraniu wzięło udział blisko 300 osób.Przemawiało cały
szereg mówców,jak pp.Trukanas,Slaza,Kurschat,Auszra,Olingatis
i in.Dowodzili oni,że wprawdzie Wielko-Litwini nie mieli prawa

głosowania do pierwszego sejmiku, jednakowoż prawo to obecnie im przysługuje. W Kłajpedzie - zdaniem mówców - oraz "Lietuvisska Zeitunga" /organ państwowców litewskich/ - przebywa blisko trzy tysiące Litwinów z Wielkiej Litwy, którzy muszą płacić podatki i na których ciążą wszystkie obowiązki obywatelskie. Mówcy dowodzili, że słuszną jest przeto rzeczą, aby tym trzem tysiącom Litwinów udzielić prawa głosowania.-

Wiec powziął odnośne rezolucje protestacyjne i przesłał je na ręce gubernatora, dyrektorjatu oraz Kłajpedzkiej Komisji Wyborczej.

"Memeler Dampfboot" o bliskich wyborach do sejmiku.-

"Memeler Dampfboot" N.38 z 15/II.r.b. Artykuł p.t.: "Ludność miejscowa i inne rzeczy". Streszczeniem:

Zgodnie z obwieszczeniem komisji wyborczej w Kłajpedzie, do wyborów sejmikowych w dniu 1 marca r.b. uprawnieni są wszyscy litewscy poddani na terytorium Kłajpedy bez względu na czas ich zamieszkania. Postanowienie to dotyczące "ludności miejscowej" jest sprzeczne z konwencją kłajpedzką, która wyraźnie orzeka, że do wyborów nie jest uprawniona "ludność miejscowa o przynależności państwowej litewskiej", a tylko "obywatele obszaru Kłajpedy" /les citoyens de Territoire de Memel/. Zdania tego nie zdoła zmienić żadna, przez niechętne autonomji kłajpedzkiej władze litewskie, ułożona sejmikowa ordynacja wyborcza, ani też żadne postanowienie Komisji Wyborczej. Skoro przeto § 2 sejmikowej ordynacji wyborczej orzeka, że "uprawnieni do wyborów są poddani litewscy mieszkający na terytorium Kłajpedy" to mogą być jedynie dwie alternatywy: bądź orzeczenie sejmikowej ordynacji wyborczej zgodne jest z xxxxxxxxx z tekstem konwencji kłajpedzkiej /a w takim razie interpretacja komisji wyborczej jest fałszywą, bądź też komisja wyborcza ma rację /a w takim wypadku orzeczenie sejmikowej ordynacji wyborczej jest sprzeczne z konwencją i jako takie - nieważne/. Tertium non datur. "Obywatele Kłajpedy" a "ludność miejscowa" to nie jest jedno. Z jednej bowiem strony są obywatele Kłajpedy nie mieszkający na terytorjum kłajpedzkiem, z drugiej zaś istnieje całe mnóstwo ludzi, zamieszkałych w Kłajpedzie, którzy jednak obywatelami terytorjum kłajpedzkiego nie są. Sejmikowa ordynacja wyborcza tendencyjnie interpretuje wyrażenie "citoyens" przez "vietos Gyventojai" /ludność miejscowa/:- Kłajpeda może być tylko dla Kłajpedzian.-

Kontrabanda w porcie kłajpedzkim w grudniu roku ubiegłego.-

"Lietuva" N.8 z 12/I.r.b. Streszczenie:

W ciągu 1 - 31 grudnia r.ub. policja pograniczna kraju kłajpedzkiego przytrzymała przemytników następującego rodzaju 1/spirytusu 318 i 3/4 lt., 2/koni - 4 szt., 3/Kołder - 1 szt. 4/aksamitu - 12,2 m., 5/butelek do przemycania - 18 szt., 6/cygar 377 szt., 7/denaturatu - 147 lt., 8/wódki 1,600 gr. 9/pasów - 7 sztuk, 10/zapałek 71 pud. 11/Uprzęży - 2 komplety, 12/koniaku - 25,5 lit. 13/konserw - 1 pud. 14/skór 43 szt. 15/wioseł 3 szt. Drożdży - 240 kg. Mydła kosm. 24 kg. Tkani wełn. 333,6 m. Tkaniny półwełn. 13m. Tkaniny bawełniane 26,7 m. koronek - 9 kg., Chustek do nosa 512 szt. Worków 2 szt. skórzanych tek - 47 szt. Pleców 120 szt. Uprzęży z lak. skóry - 11 kompl. Rumu 1,5 lita, Spirytusu 106,550 lt. i 297,300 kg. Blaszanek do przemycania spirytusu 52 szt. Strzelb - 1 szt. Naboi do strzelb - 1 kg. Naboi do rewolweru - 3 szt. Śrutu - 6 kg. Czekolady 12 tabl. Tytoniu 0,650 gr. Wozów - 2 szt. Wody do włosów 29 butel. Sznurów 50 m. Ryb 15 kg. Zabawek dziecinnych 1 szt.

głosowanie do pierwszego sejmiku,jedynkowoś prawo to otrzymu-
im przywilunie.W Kłajpedzie - głównym ośrodkiem - oraz "Lietuvisk
"eltunos" /organ [illegible] litewskiej/ - przeprowadza [illegible]
przytaczające Litwinów z "Vailiolt Litwy, którzy [illegible]
ki i na których ciąży [illegible] obowiązki obywatelskie [illegible]
zadziwili,że sytuacja jest przeto [illegible] tym bardziej
nów udzielić prawa głosowania.-
Wiec powziął odnośną rezolucję protestacyjną i przesł
ją na ręce gubernatora,dyrektoriatu oraz Kłajpedzkiej Komi-
sji Wyborczej.

Memeler Dampfboot o błahych wy-
borach do sejmiku.-

"Memeler Dampfboot" N.38 z 15/II.r.b. artykuł p.t."[illegible]
[illegible] i inne rzeczy". Streszczeniem:

Zgodnie z obwieszczeniem komisji wyborczej w [illegible]
dzie,do wyborów sejmikowych w dniu 1 marca r.b.uprawnieni są
wszyscy Litwini podani na terytorium Kłajpedy bez względu na
[illegible] zamieszkania.Postanowienie to dotyczące [illegible]
[illegible] jest sprzeczne z konwencją kłajpedzką,która wyraźnie
orzekła,że do wyborów nie jest uprawniona ludność niemająca o-
prawnionego [illegible] litewskiej,a tylko obywatele [illegible]
ru Kłajpedy /[illegible] do terytorium [illegible]/. [illegible]
nie można zmienić żadną,przez niedbałość autonomii [illegible]
jedną litewską,uleganą [illegible]
[illegible] postanowienia Komisji Wyborczej. [illegible]
[illegible] ordynacji wyborczej [illegible],że uprawnieni do wyborów
podani litewscy mieszkający na terytorium [illegible]
[illegible] alternatywą [illegible] ograniczenie [illegible]
wyborczej [illegible] z [illegible]
[illegible] w takim razie interpretacja komisji wyborczej jest fał-
szywą,[illegible] wyborcza [illegible]
[illegible] ordynacji wyborczej jest sprzeczne z konwencją
i jako takie - nieważne/.[illegible] Obywatelstwo
[illegible] to ale jest jednak [illegible]
obywatele [illegible] nie mieszkający na terytorium [illegible]
z drugiej [illegible] ludzi [illegible]
[illegible] którzy [illegible] obywatelami terytorium [illegible] ale w
sejmikowe [illegible] tendencji [illegible] wyrażeni
"obywatel" przez [illegible] /[illegible]/.-
[illegible] tylko dla Kłajpedzian.-

Kontrabanda w porcie kłajpedzkim
w grudniu roku ubiegłego.-

"Lietuva" N.? z 11/II.r.b. Streszczenie:

W okresie 1 - 31 grudnia r.ub. policja portowa [illegible]
tu Kłajpedzkiego przytrzymała u przemytników następującą kontra-
1/[illegible] 516 1 3/ 4 lt., 2/kopi - 4 szt., 3/[illegible] - [illegible]
4/[illegible] - 1,2 m.,5/[illegible] do przewożenia - 18 szt., 6/[illegible]
[illegible] 377 szt., 7/[illegible] 187 lt. 8/wódki 1,500 m.,9/[illegible] -
7 sztuk,10/[illegible] 71 [illegible] 11/[illegible] - 2 komplety, 12/[illegible]
23,5 115.13/[illegible] - 1 [illegible] 14/[illegible] 13 szt. 15/[illegible] 3 szt.
[illegible] - 240 kr. [illegible] 24 kr. [illegible] 335,5 m. [illegible]
[illegible] 15m. Tkaniny [illegible] 25,7 m.[illegible] - [illegible] kr., [illegible]
[illegible] 512 szt. [illegible] 2 szt. [illegible] - [illegible]
[illegible] 120 szt. [illegible] - 11 [illegible] 1,5 litr. [illegible]
[illegible] 106,550 lt. 1 257,308 kr. [illegible] do przewożenia [illegible]
[illegible] 52 szt. Strzelb - 1 szt. [illegible] do strzelb - 1 [illegible]
do rewolweru - 5 szt. Sruty - 6 kg. [illegible] 12 [illegible]
0,550 m. [illegible] - 2 szt. [illegible] 25 [illegible] 50 [illegible]
[illegible] 15 kr. Zabawek dziecinnych 1 szt.

Kontrabanda na terytorjum Kłajpedy.-

"Lietuva" N.30 z 7/II.r.b. Artykuł p.t.:"Walka z kontrabandą na terytorjum Kłajpedy".Wywiad z naczelnikiem policji kłajpedzkiej p.p.Sznejderajtisem.- Streszczenie:

Policja kłajpedzka strzeże granicy terytorjum kłajpedzkiego i wybrzeża morskiego aż do granicy z Łotwą.Działalność policji wypełnia głównie walka z kontrabandą.W 1925 r. zatrzymano blisko 40 tys. litr.przemycanego spirytusu,w 1926 r. - 36 tys. lit.Jednocześnie policja ujęła duży statek kontrabandzistów pod nazwą "Kehrwieder" i wykryła wielką szajkę tych przestępców. Wogóle kontrabanda zwłaszcza za czasów okupacji Kłajpedy,doszła na terytorium kłajpedzkiem do niebywałego rozkwitu.Potworzyły się całe wielkie organizacje,które kontrabandę obrały sobie poprostu za rzemiosło.Większość zaś ludności pogranicznej również czerpie swe zarobki głównie z kontrabandy.Dochodzi nawet do tego,że przemytnictwo subsydjują zamożne i znane w Kłajpedzie jednostki.Przemytnicy posiadają swe potajemne kasy ubezpieczeniowe,które poszkodowanym wypłacają ekwiwalent wszystkich ich strat.Karanie przemytników grzywnami jest niemożliwe,gdyż większość z nich przepisało swe mienie na imię krewnych.Wielce pomocną dla przemytnictwa kłajpedzkiego rolę odegrywa Gdańsk, gdzie istnieje nawet specjalna szkoła przemytnicza.Z Gdańska też pochodzi lwia część przemycanego spirytusu.

Kontrabandziści tworzą zbrojne szajki.Dochodzi też nie raz do krwawych starć z policją.W 1926 r. raniono lżej lub ciężej 10 policjantów,zabito jednego, 3 zaś utonęło w walce na morzu, przyczem podziurawiono statek policyjny i ciężko raniono kapitana.Statkami przemytniczymi kierują przeważnie byli oficerowie niemieckiej marynarki wojennej,pobierający do 15.000 mr.złotych miesięcznie.-

Warunki walki z przemytnictwem są wciąż nader trudne, zwłaszcza,że ludność z policją nie współpracuje.Notabene policja niezaopatrzona jest należycie w środki techniczne.Brak jest przedewszystkiem odpowiedniego statku.70% spirytusu przemyca się bowiem drogą morską.-

W 1925 r. przetrzymała policja: 4 statki, 2 łódki motorowe,37 łódek zwykłych,40 tys.litr.spirytusu i t.p.Aresztowano w 1925 r. 319 przemytników.-

W 1926 r. przytrzymano: 2 statki, 45 łódek, 55 tys. litrów spirytusu, 62 konie, 43 wozy, 15 par sań.Aresztowano 476 przemytników oraz 127 osób za nielegalne przekroczenie granicy. Skonfiskowany towar sprzedano z licytacji.-

Cyfry powyższe dobitnie świadczą o rozmiarach kontrabandy spirytusu.Nie wchodzą tu inne przedmioty kontrabandy,jak manufaktura i t.p.Pozatem pamiętać należy,że cyfry powyższe obejmują tylko 10-15% całej kontrabandy,której 80 - 85% przechodzi swobodnie bez zwrócenia na się uwagi policji.Faktycznie więc spirytusu przemyca się rocznie do Kłajpedy jakieś 3 miljony litrów co jest cyfrą olbrzymią i wybitnie wpływa na zmniejszenie się dochodów państwa z monopolu spirytusowego oraz z ceł.Zwłaszcza, że faktyczne cyfry przemycanej manufaktury,galanterji i t.p. są również odpowiednio o wiele wyższe.-

VII. E M I G R A C J A.

Stosunki partyjne wśród Litwinów amerykańskich.-

"Rytas" N.19 z 25/I.r.b. Artykuł p.t.:"Stosunki partyjne wśród Litwinów amerykańskich".Streszczenie:

Wśród Litwinów amerykańskich częstokroć się toczą spory w tych lub innych kwestjach narodowych.Uchodźtwo litewskie za oceanem podzieliło się na dwa główne obozy:katolicki i socjalistyczny.Obozy te nawzajem się zwalczają,niekiedy w ostrych nawet formach.Jedną z kwestyj spornych,jaką sobie ostatnio obie partje za przedmiot dyskusyj wiecowych i prasowych obrały,jest sprawa wypadków z 17 grudnia r.ub.na Litwie.Jedni przewrót potępiają,zwąc go faszystowskim,bezprawnym i t.p.inni go bronią.Przeciwnicy przewrotu mają podobno zwrócić się nawet do rządu U.S.A. z prośbą o nieuznanie rządu p.Woldemarasa.Pewien odłam prasy socjalistów litewskich w Stanach Zj. Am.Półn. sądzi,że skrajni prawicowcy na Litwie pragną,aby Piłsudski został królem Litwy.- Naogół krańcowości przekonań uchodźców litewskich w Ameryce są rażące i nie pozwalają uchodźtwu stworzyć wspólnego frontu dla ułatwienia prawowitemu rządowi pp.Smetony i Woldemarasa pracy. Mimo bowiem,że głos uchodźtwa nie jest decydujący,jednak dużo zaważyć mógłby.

"Lietuvos Žinios" o wynaradawianiu się uchodźtwa litewskiego w U.S.A.

"Lietuvos Zinios" N.16 z 21/I.r.b. Artykuł p.t.:"Ratujmy 1.000.000 Litwinów".Streszczenie:

Niema prawie na Litwie wioski,z którejby nie wyemigrował przynajmniej jeden człowiek za chlebem do Ameryki.Emigrował żywioł co tęższy fizycznie i duchowo.Zmuszała Litwinów do tego nędza ekonomiczna,obowiązek służby w wojsku carskiem lub też polityczne przestępstwa.Ogółem wyemigrowało do Ameryki około miljona Litwinów.Zetknąwszy się z wyższą materjalną i duchową kulturą,Litwini szybko zaczęli się amerykanizować,zwłaszcza młodsze ich,urodzone już na ziemi amerykańskiej pokolenie.Przyczynia się do tego literalnie wszystko:szkoły,towarzystwa,sport,praca zarobkowa,otoczenie.

Objaw to wielce dla Litwy niebezpieczny.Niemal połowa narodu litewskiego skazana jest na zagładę języka,ducha i kraju litewskiego.Należy walczyć z tem energicznie, drogą prasy,szkolnictwa,kościoła,domów ludowych,odczytów i t.p.

Z życia Litwinów amerykańskich.-

"Rytas" N.12 z 17/II.r.b. Artykuł p.t.:"Z życia Litwinów amerykańskich". Streszczenie:

Organizacja kościoła katolickiego wśród Litwinów amerykańskich ma mocne podstawy.Oparty na tradycji,wywiera kościół ożywczy wpływ moralny na całokształt życia Lithuanji amerykańskiej.Wprawdzie są w niej też zgrzyty.Pewne żywioły litewskie, ogarnięte gorączką złota przeciwstawiają ideologji katolicko-narodowej swe nacjonalistyczne zasady.Wpływ tych żywiołów jest bezwarunkowo szkodliwy,budzi apatję społeczną i przyczynia się do denacjonalizacji młodzieży.Są to jednak zgrzyty naogół rządkie. Życiem społeczno-religijnem uchodźtwa litewskiego kieruje "Federacja Katolicka Litwinów Amerykańskich".Szczególne zasługi kładzie ta Federacja na polu utrzymania języka i kultury litewskiej w morzu amerykańskiem.-

---

B y t e m i g r a c j i l i t e w s k i e j z a o c e a n e m .-

"Lietuvis" N.6 z 12/I.r.b. Artykuł p.t.:"Byt Litwinów Amerykańskich".Streszczenie:

Powszechny sejm Litwinów amerykańskich,jaki w r.ub. w U.S.A. obradował, jednomyślnie skonstatował tendencję wychodźtwa litewskiego do wynarodowiania się.Przyczyną tego zjawiska jest z jednej strony niski poziom kultutalny wychodźtwa,z drugiej zaś - zmniejszenie się imigracji z Litwy.-

Sejm Litwinów amerykańskich postanowił jąć się walki z denacjonalizacją.Żywo solidaryzuje z nim prasa litewska w U.S.A.Uchwalono przedewszystkiem stworzyć gimnazjum litewskie. Z drugiej zaś strony zwrócono się do rządu Stanów Zjedn. z prośbą o skasowanie pewnych ograniczeń w imigracji Litwinów,którzy stanowiliby stały,świeży dopływ narodowego ducha i języka.Rząd U.S.A.odniósł się do prośby dość przychylnie.-

"L i e t u v i s" o s t o s u n k u L i t w y d o L i t w i n ó w a m e r y k a ń s k i c h .-

"Lietuvis" N.7 z 13/II.r.b. Artykuł p.t.:"Instytucie Litwinów Amerykańskich na Litwie". Streszczenie:

Nie wszyscy - niestety - politycy litewscy pojmują doniosłość współpracy Litwinów amerykańskich z Litwą.Dzisiaj naogół Litwini Amerykańscy z niezadowoleniem odzywają się o swym rodzimym kraju.Marzenia ich o ojczyźnie i chęć powrotu do niej słabną.Litwinom Amerykańskim wydaje się - częstokroć słusznie niestety - że na Litwie zapatrują się na nich jedynie jako na źródło tak pożądanych dolarów.Utrudnia się natomiast rodakom z za oceanu rozwój ich inicjatywy na gruncie rodzimym, nie uwzględnia się ich postulatów - najczęściej uzasadnionych - udaremnia się ich próby na polu oświaty,utrudnia się nabywanie ziemi i tp.Wszystko to - rzecz prosta - podkopuje zaufanie Litwinów amerykańskich do ojczyzny.Litwa zapomina,że synowie jej za oceanem zakupili krajowe bony pożyczkowe na sumę 15 milj. litów,że ofiarowali 6 milj.litów na cele kulturalne, że rok rocznie przesyłają po 30 milj.lit. dla krewnych,zwiększając przez to krajowy kapitał obrotowy.-,

Istnieje w Kownie wzorowo urządzona i prowadzona przez przybyłe z Ameryki Siostry Kazimierzanki szkoła żeńska.Jedyny to przykład,kiedy ofiarność Litwinek amerykańskich nie spotkała się z trudnościami,ba,nieraz szykanami,władz litewskich.- Naogół jednak stosunkowi Litwy do uchodźców za oceanem wiele można - jak wspomniano - zarzucić.Najwyższy czas sprawą tą się zająć,gdyż płyną stąd nienowetowane materialne i moralne straty dla kraju.-

L i c z b a u c h o d ź c ó w w m i e s i ą c y s t y c z n i u .-

"Trinitas" N.6 z dnia 10/II.r.b. Streszczenie:

W miesiącu styczniu r.b. z Litwy wyemigrowało 590 osób, przyczem do Stanów Zjedn. wyjechało 59, do Argentyny - 132, do Afryki - 40, do Brazylii - 182, do Kanady - 137, na Kubę - 5, do Urugwaju - 23, do Palestyny - 6, do Australii - 1, do Meksyku - 5.-

X. KRONIKA. a/Zagraniczna.-

Tworzenie sztucznej litewskiej republiki sowieckiej. - Według wiadomości pism, potwierdza się pogłoska o organizowaniu na terenie ZSSR sowieckiej republiki litewskiej. Podobno teren dla litewskiej republiki sowieckiej wyznaczony ma być nad całą najbardziej wysuniętą na północo-wschód granicą polską w pobliżu Drysy i Dyneburga, gdzie się schodzą cztery granice: litewska, sowiecka, polska i łotewska. Potem ma nastąpić sztuczna kolonizacja Litwinów. Plan zorganizowania takiej republiki oparty jest na stworzeniu przeciwwagi traktatu sowiecko-litewskiego i zaszachowaniu Litwy na wypadek, gdyby jej zagraniczna polityka nie szła po linji wytkniętej przez Sowiety.-

Zniesienie zakazu pism ryskich. - Zniesiono zakaz debitu pism ryskich "Jaunakas Zinas", "Briwa Tewija" "Rigas Zinia" i "Rigasche Rundschau".- /Elta/.

W sferach dyplomatycznych. - Pierwszym sekretarzem poselstwa Stanów Zjedn. dla państw bałtyckich został zamianowany p. Louis A. Sussdorff. Niemiecki konsul generalny w Kłajpedzie p. Kudra wyjechał 13 lutego na urlop. Zastępuje go vicekonsul p. Gramenstein. /Elta/.-

Udekorowanie "Krzyżem Pogoni" strzelców finlandzkich. - Poseł litewski w Finlandji wręczył w tych dniach ordery "Krzyża Pogoni" oficerom organizacji strzelców w Finlandji. Udekorowani zostali: pułk. L. Malenberg, szef strzelców finlandzkich, pułk. W. Hägglund, szef strzelców w Helsingforsie major P. Ekholnow. Czwarty kawaler "Krzyża Pogoni" maj. I. O. Wengel zmarł. Wszyscy czterej w r.ub. bawili w Litwie. /Elta/.-

Agresywne rezolucje "Memelbundu" w Królewcu. - Dnia 16 lutego o godz. 8 wiecz. w sali Deutsche Buerger Ressourse odbyło się zebranie Memelbundu, na którem przewodniczył znany monarchista kontadmirał Kuesel. Kontadmirał ów jako przewodniczący, podnosił zwłaszcza w swej mowie doniosłą i palącą potrzebę niesienia pomocy rodakom pozostałym w kraju Kłajpedzkim. Zapraszał on zebranych do niesienia pomocy Kłajpedzianom słowem, czynem i podtrzymaniem ducha niemieckiego, zwłaszcza obecnie, kiedy następują wybory do sejmiku kłajpedzkiego. Wybory te powinny jeszcze raz wykazać Litwinom, iż "kraj kłajpedzki był i będzie niemieckim". Przemowę swą admirał Kuesel zakończył okrzykiem: "Kraj Kłajpedzki powinien powrócić do swej starej ojczyzny - Niemiec". /Elta/.-

Uzupełnienie traktatu niemiecko-litewskiego. - Komisja spraw zagranicznych parlamentu niemieckiego zatwierdziła uzupełnienie niemiecko-litewskiego traktatu handlowego.- /Elta/.-

Jak sprowadzać druki z Polski. - W ostatnich czasach z Polski i Rosji przez litewskie urzędy pocztowe i komory celne zaczęto przesyłać wiele druków, które ze względu na swą treść nie mogą być wpuszczane do Litwy i są odsyłane z powrotem. Obciąża to urzędy pocztowe i celne oraz sprawia trudności zarówno osobom sprowadzającym te druki, jak i ich nadawcom. Wobec tego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podaje do wiadomości osób zainteresowanych, iż na sprowadzenie druków z Polski i Rosji potrzebne jest zezwolenie M.S.W. W tym celu należy złożyć podanie do Departamentu Ochrony obywatelskiej, opłacone podatkiem stemplowym, z załączeniem spisu druków w 2 egz. W spisach powinna być wymieniona nazwa druku, autor i ilość sprowadzanych egzemplarzy. Bez pozwolenia druki nie będą wcale wpuszczane. Pozatem z Departamentu Handlu donoszą, iż druki zagraniczne należy przesyłać jedynie przez urzędy celne w Wierzbołowie, Kownie, Kłajpedzie, Pogiegiach, Możejkach, Janiszkach i Abelach. Inne urzędy celne decydować o właściwości druków nie mają prawa.-

Komunikat Elty o polskich urzędach celnych na pograniczu. - Elta donosi, iż polskie władze celne uchwaliły założenie przy linji demarkacyjnej dwóc

urzędów celnych.Urzędy te mają być założone w Perłojach i Dymitrów
ku w pow.Oszmiańskim.Założenie urzędów celnych zostało podobno wy-
wołane tą okolicznością,iż ludność miejscowa,korzystając z prze-
pustek przez linję,zajmuje się kontrabandą.Obecnie po założeniu
urzędów skarb państwa nie będzie ponosił strat.-

"B e r l i n e r T a g e b l a t t" o r o k o w a n i a c h
p o l s k o - l i t e w s k i c h . - "Berliner Tageblatt" donosi
następującą sensacyjną wiadomość:Przebywająca obecnie w Berlinie
a obeznana dobrze ze sprawami polityki wschodnio-europejskiej osob
bistość posiada informacje,że w najbliższym czasie nastąpi decydu
jący zwrot w polityce Litwy wobec Polski.Litwa ma być rzekomo zdec
cydowana rozpocząć rokowania celem załatwienia wszystkich istnieją
cych pomiędzy Polską a Litwą spraw spornych.Rząd litewski przedło-
żył komisji sejmowej dla spraw zagranicznych odpowiednie deklara-
cje,które zostały zaakceptowane.Deklaracje te prawdopodobnie zosta
ną przed jej odczytaniem w sejmie kowieńskim notyfikowane wszyst-
kim przedstawicielom dyplomatycznych w Kownie."Berliner Tageblatt"
od siebie dodaje, że gdyby się informacje te miały sprawdzić,byłby
to decydujący sukces dyplomacji angielskiej,chcącej oddawna pogo-
dzić Litwę z Polską.-

K o n f e r e n c j a p r z e d s t a w i c i e l i m i a s t
L i t w y, Ł o t w y i E s t o n j i . - Rada związku miast i
miasteczek Łotwy,uchwaliła zwołać 25 i 26 maja r.b. w Rydze konfe-
rencję delegatów miast i miasteczek Litwy,Łotwy i Estonji.Każde
państwo ma wysłać po 25 delegatów.Konferencja rozważy następujące
kwestje:1/strona prawna istnienia samorządów miast i miasteczek;
2/organizacja związków miast i miasteczek; 3/byt finansowy i eko-
nomiczny miast i miasteczek; oraz 4/budownictwo miejskie.W każdej
kwestji zostaną wygłoszone referaty przez delegatów wszystkich 3-c
państw.Uczestnicy konferencji zostaną zaznajomieni z Rygą oraz jej
urzędami i przedsiębiorstwami.Rada związku zwróciła się do mini-
sterstwa komunikacji z prośbą o udzielenie delegatom Litwy i Eston
ji bezpłatnych biletów na kolejach łotewskich.-/Elta/.-

W y d a l e n i e o b y w a t e l i ł o t e w s k i c h . -
Obywatel Łotwy Edward Dubrowski,jako zamieszkały bez odpowiednich
dokumentów,zostaje wydalony z Litwy.-

K o m u n i k a t E l t y w z w i ą z k u z w y m i a
n ą j e ń c ó w . - Stosownie do umowy zawartej pomiędzy Litew-
skim,a Polskim Czerwonym Krzyżem pewna liczba osób miała być zwol-
niona z więzień litewskich i polskich z prawem pozostania w kraju,
gdzie była uwięziona,inni zaś pod warunkiem,iż natychmiast opuszcz
czą ten kraj.Umowa ta została zatwierdzona przez rządy obu państw.
Rząd litewski wykonał ją 3 lutego całkowicie,rząd zaś polski nie
zwolnił w oznaczonym dniu 2 osób,motywując tem,że sąd ich jeszcze
się nie odbył i wszyscy pozostali byli przewiezieni na linję de-
markacyjną i po odczytaniu aktu darowania kary,zostali zapytani,
czy chcą pozostać,czy też jechać do Litwy.W takich okolicznościach
część więźniów przywiezionych ze strony Polski wyraził chęć udania
się do Litwy.Rząd litewski dopatrzył się w niezwolnieniu dwóch
osób i przywiezieniu innych na linję demarkacyjną zamiast tego,by
zwolnić ich na miejscu,faktu niedotrzymania umowy i za pośrednict-
wem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża barona Drachenfelsa zażądał
od rządu polskiego,aby umowa została wykonana całkowicie.Baron Dra
chenfels udał się do Warszawy w celu wyjaśnienia tej kwestji. Po
przybyciu dnia 15 lutego do Kowna doniósł on rządowi litewskiemu,i
iż pozostali więźniowie Witold Druski i Stanisław Raczkowski zo-
stali 11 lutego na żądanie rządu litewskiego zwolnieni w Wilnie
oraz,że przybyłym do Litwy z wyjątkiem 5 osób,jeżeli sobie tego bę
dą życzyli zostanie zorganizowany powrót do okupowanej Litwy za
pośrednictwem Czerwonego Krzyża.-

S p r a w a u m o w y c o d o w y m i a n y w i ę ź
n i ó w przedstawia się w sposób zaiste niezwykły.Okazało się bo-
wiem,że w wyznaczonym dniu wymiany 3 lutego,Litwini z 5-godzinnem
zresztą opóźnieniem dostarczyli przedstawicielom Polskiego Czerwo-
nego Krzyża trzech kryminalistów:b.litewskiego naczelnika stacji
Franciszka Kwiatkowskiego,Skomorowskiego Adrjana i Pawłowskiego
[illegible], dwóch sadzonych za bandytyzm z kradzież:Juljana Le-
[illegible]na i Alfonsa Szyćkowskiego i j[illegible] warjata: Ruz[illegible] [illegible]mierza

Wszystkich politycznych więźniów z listy doręczonej przez Polski Czerwony Krzyż Litwini zwolnili w Kownie,nie dostarczyli ich do granicy,jak również nie dali im żadnych środków na przejazd.Z tych zwolnionych przybyli do Wilna na własny koszt i w pojedynkę /część przez Łotwę,część przez zieloną granicę/ następujący więźniowie: Garszewski Witold,Grześko Aleksander,Łonkiewicz Władysław,Prościewiczówna Barbara,Uszczewski Stanisław i Pruński Alfons.Każdy z nich oświadczał,że przybył jedynie dlatego,iż natychmiast po przyjeździe do domu odwiedzali go szaulisi,donosząc mu,że jeżeli nie opuści Litwy w ciągu 24 godzin zostanie zabity.Pozatem w sądzie zakomunikowano im,że w dalszym ciągu pozostają pozbawionymi praw.-

Mowa posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego Francji p.Puaux wypowiedziana przy wręczaniu listów uwierzytelniających Prezydentowi Republiki Litewskiej.- Dotychczasowy minister-rezydent francuski na Litwie p.Puaux obecnie podniesiony do godności posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego - w dniu 12 lutego wręczył Prezydentowi Republiki swe listy uwierzytelniające,przyczem wygłosił następującą mowę: "Panie Prezydencie,Mam zaszczyt wręczyć J.Ekscellencji pisma,mocą których zostałem akredytowany,jako Poseł Nadzwyczajny Francji i Jej minister pełnomocny.-Uchwała Rządu Republiki,mocą której przedłużona zostaje moja misja oraz zmieniony jej charakter,staje się okazją,iżbym ponownie mógł wyrazić Litwie słowa szacunku i sympatji,jakie żywi względem niej Francja.Już od dość dawna jestem gościem w waszym kraju,tak,że z równych zachwytem mogę się odzywać o waszych rzekach,jeziorach i lasach,jak i o zadziwiających a szczytnych zaletach rolnika tego narodu,tak silnie zjednoczonego z ziemią swą i wiarą.Jakże nie darzyć zaufaniem tej młodzieży,którą wychowują wasze szkoły i Uniwersytet i która zdobywając wiedzę zwraca się ku Zachodowi,celem zaczerpnięcia tam metod i tajemnic celowej pracy.Jakże wreszcie nie odzywać się z szacunkiem o waszem wojsku tej szkoły dyscypliny i patrjotyzmu,które jest odźwierciadleniem żywotnego zbrojnego narodu.Myśmy widzieli ten naród budzący się z długiego snu i ja wiem,P Panie Prezydencie,że Panu mniej niż komu innemu trzeba przypominać jak bezinteresowną sympatją Francja popierała i realizowała wyzwolenie waszej ojczyzny.Litwa,która jest jednym z najstarszych narodów w rodzinie europejskiej miała możność ponownie w rodzinie tej zająć miejsce,jakie przystoi każdemu kulturalnemu narodowi.Z drugiej jednak strony, czyż nie jest pożądanem,by pomiędzy członkami tej rodziny utrwaliły się stosunki,oparte na zaufaniu,solidarności i szacunku oraz ideałach postępu,które są wspólne dla wszystkich narodów naszego kontynentu.Czyż będziemy kwestjonowali,że objektywne badania są w stanie doprowadzić do rozwiązania bądź do złagodzenia? Bardzo często uważne wejrzenie w sprawę,traktowaną jako nierozwiązalną ujawnia przy powierzchownym antagonizmie wspólnotę interesów,która pozwola odnaleść formułę kompromisu lub ugody bez jakichkolwiek ofiar kosztem słusznych wymagań narodu.Rząd,na czele którego stoi tej miary autorytet,jak p.Voldemaras i którego los dzierży w swych rękach J.Eksc,już wykazał swe pokojowe tendencje. Ani na chwilę nie wątpię,że pójdzie on po tej drodze również w dalszym ciągu,jako najbardziej odpowiadającej istotnym interesom waszego kraju.Misja moja w tym względzie ten łatwiejszą się okaże, albowiem nakazuje mi ona nietylko utrzymanie przyjaznych stosunków które łączą oba nasze kraje,lecz również nie mniej się troszczyć o wzmacnianie sprawy pokoju.Odważam się wyrazić nadzieję,że przy dokonywaniu tego rodzaju pracy będę mógł liczyć na przychylną pomoc Jego Ekscelencji.Jednocześnie szczęśliwy jestem, że mogę wyrazić najserdeczniejsze pozdrowienia Panu osobiście i dobru Litwy.".

Prezydent Republiki A.Smetona w odpowiedzi wygłosił co następuje:"Panie Ministrze,Serdecznie Panu dziękuję, za wypowiedziane przez Pana słowa sympatji pod adresem Litwy,jej pracowitej rolniczej ludności,jej młodzieży usiłującej zdobyć kulturę zachodu i jej młodemu wojsku,obrońcy naszej niepodległości.Słowa pańskie będą przyjęte z tem większem zainteresowaniem,że pochodzą od pięknej i przyjaznej Francji,która po tylu szczytnych dla się wiekach nie spoczywa na laurach,które sobie zasłużyła nietylko na polach walki,lecz na terenie wszelkiej działalności ludzkiej.Czy nie ona to ogłosiła wielkie zasady wolności,równości i braterstwa?Czyż to nie

ona walczyła o zapanowanie tych zasad wśród narodów?Czyż wreszcie nie ona stanęła na czele narodów dla ratowania światowej wolności? Już jeżeli tylko będziemy mówili o sobie - któż na Litwie z głęboką wdzięcznością nie wspomina pomocy i wsparcia,jakiego uzyskaliśmy od chwili rozpoczęcia życia niepodległego.Podkreślił Pan, Panie Ministrze,że niepodległość narodu nakłada nań również niedzy narodowe obowiązki.Nic bardziej prawdziwego.Nie potrafiłyby wolne narody dojść do porozumienia,gdyby prawa ich i obowiązki nie były równe.To też naród litewski zna wszystkie swe obowiązki,lecz tembardziej nie może on zapomnieć,że posiada najświętsze prawa.Naród litewski wierzy w sprawiedliwość wieczną,która zawsze koniec końców bierze górę.Dlatego nigdy nie będzie się on stronił od dróg pokojowego i sprawiedliwego rozwiązywania nieporozumień,jakie może mieć z innemi narodami.Prawdą jest również,że głębsze badania przy dobrej woli,zdążające do porozumienia często mogą doprowadzić do niespodzianych wyników i trudności,które dotychczas były uważane za nie do przezwyciężenia,mogą być pokonane.Praca ta jednak może przynieść owoce tylko wtedy,gdy pomiędzy stronami zainteresowanemi jest pełne zaufania.Tam gdzie go niema wszystkie starania będą próżne.Jest rzeczą wielce pożądaną,by przestały pomiędzy narodami istnieć nieporozumienia Europa bowiem łaknie pokoju,a dla kraju mego nie mniej jest on potrzebny,jak dla krajów innych.Ani ja,ani też rząd za aprobatą moją utworzony nigdy nie weźmie na siebie odpowiedzialności za naruszenie spokoju narodów.Współpraca pańska z mym rządem w zamiarze wzmacniania pokoju i uczynienia stosunków pomiędzy obu narodami przyjaźniejszymi, tem bardziej - jest dla mnie cenna, że całkowicie ona odpowiada naszym dążeniom i wspólnym interesom.-

b/Kronika polityczna.-

Obchód 9-cio letniej rocznicy istnienia państwa litewskiego.- "Lietuvis" zamieszcza następujący opis uroczystości w dniu 16 lutego 9-ej rocznicy niepodległości Litwy w Kownie: Uroczystości rozpoczęły się od nabożeństwa, celebrowanego przez J.E.Arcybiskupa Skwireckica,który w końcu wygłosił krótkie kazanie,któr go myślą przewodnią było:Jeśli Pan Bóg nie zbuduje domu,naprózno pracują ci,co go budują,jeśli Pan Bóg nie ochroni miasto,naprózne będą czuwali nad niem stróże. Po nabożeństwie koło Muzeum Wojennego odbyła się rewja wojsk.Na pomniku poległym złożył wieniec p.Prezydent Państwa, p Marszałek Sejmu i inni.Po dokonaniu tej uroczystości p.Prezydent Państwa wygłosił mowę.-

Konferencja partji chrz. demokracji.- W Domu Ludowym dnia 23 lutego o godz.10 rano rozpoczęła się konferencja partji Chrz.demokratycznej.Ze sprawozdaniem wystąpił przywódca partji ks.M.Kupawiczius,sprawozdanie chrz.dem. frakcji sejmowej złożył L.Bistras.Dnia 24 lutego referaty wygłosli ks.Szmulksztis i p.Turauskas o wewnętrznej i zagranicznej polityce dr.Karwialis i dr.Stepanawiczus - o ekonomicznej polityce, dr.Bistras - o oświacie, ks.Krupawiczus i p.Endziulajtis - o działalności partji, p.Starkus - w sprawie rewizji programu partji, p.Turauskas - o zmianie konstytucji.-

--------ooo § ooo---------